Leto LXV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v torek, dne 25. maja 1937 | Štev. 116 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku — Ilustrirana priloga „Teden v slikah"

Majniška deklaracija in „Jutro"

Dvajsetletnico majniške deklaracije je »Jutro« v svoji nedeljski številki počastilo na prav poseben način. Medtem, ko jo je l. 1917 sprejel ves slovenski narod, ne izvzemši takratne narodno-napredne stranke z največjim navdušenjem, so slovenski voditelji današnje JNS baš to priliko smatrali za primerno, da jo z višine svojega jugoslovenskega unitarizma nekoliko umažejo. Nič jih ne moti dejstvo, da je ta deklaracija v naši tisočletni zgodovini edino največje dejstvo, ko je ves narod po pravem plebiscitu izjavil svojo voljo po narodni svobodi in zedinjenju jugoslovanskih narodov. Če majniško deklaracijo premislimo do dna, bomo videli, da je bistvo njenega pomena v tem, da se je slovenski narod z njo deklariral kot svoboden narod, ki sme o svoji usodi odločati sam, najsibo že pod tem ali onim okvirom. Našim Jugoslovenom iz Kazine kaj takega seveda očividno ne imponira, ker so po 6. januarju očividno s svojim prvotnim nazivom likvidirali tudi načelo demokracije, po kateri se je svojčas njihova stranka imenovala.

Majniška deklaracija pomeni »Jutru«, kakor piše v svojem uvodniku, »habsburško črnožolto rešitev jugoslovenskega vprašanja« in zato ne predstavlja one rešitve, ki je kazala v brezkompromisno zmago jugoslovenske misli v združitvi Slovencev, Hrvatov in Srbov v svobodno nacionalno državo pod narodno dinastijo Karadjordjevičev... Ta trditev je tembolj nevredna vsakega poštenega slovenskega politika, ker je tudi »Jutru« dobro znano, da se je v majniško deklaracijo sprejel okvir takratne monarhije pač zato, ker se drugače majniška deklaracija ne bi bila mogla ne objaviti, ne razširjati in bi do nje sploh ne bilo moglo priti, tako da je prišla v njej do izraza samo naša politična volja po zedinjenju Jugoslovanov. Avstrijska vlada, ki je bila takrat že pod vtisom neizogibne katastrofe ter je morala biti bolj in bolj popustljiva, je vkljub temu, da je deklaracijo pustila objaviti, prav dobro čutila to, kar je ta deklaracija hotela, pa ni smela povedati. Kljub temu pa je majniška deklaracija bila v enem oziru pomembnejša nego krfska, ki jo »Jutro« tako visoko povzdiguje nad njo, zakaj krfska deklaracija ni samo izjavila želje po zedinjenju v neodvisni državi pod sedanjo našo dinastijo, ampak je žalibog izrazila tudi misel strogo unitaristično-centralistične ureditve naše države ter je na ta način kriva vseh naših notranjih razprtij do današnjega dne. Gotovo je, da nihče ne sme prezirati velikih zaslug onih ljudi, med katerimi so bili tudi pristaši SLS, ki so že pred vojno delali, kolikor so mogli, za neodvisno jugoslovansko državo pod žezlom Karadjordjevičev, toda majniška deklaracija je tudi to idejo zanesla med ljudstvo, ker je s tem, da mu je dala zavest pravice do narodne samoodločbe, da politično sme vse, kar samo hoče, ustvarila tudi notranjo možnost rešitve v končnem smislu in je za njo naredila tudi v srcu najpreprostejšega človeka potrebno razpoloženje. Ker pa »Jutro« ob tej priliki povzdiguje tudi »neštete napredne in narodne može«, ki so že pred vojno, zlasti pa med vojno, nosili v svojem srcu živo željo in vero v odrešenje pod žezlom Karadjordjevičev in hoče s tem zopet očrniti vse, kar je v našem taboru, pa smo primorani pač pribiti, da takih narodnih in naprednih mož ni bilo hudó veliko, če se pri »Jutru« spomnijo, kako silno navdušeni patrioti so bili »nešteti narodni in napredni možje«, zlasti pa inteligenti z zlatimi zvezdami na fronti, o čemer je boljše, da zgodovina molči...

Sploh se je v tem uvodniku razgalila duša naše JNS prav do dna. Naj slovenski narod, ki ga pri »Jutru« sploh za narod ne smatrajo, izjavi, kar hoče, naj tudi polaga temelje za svojo neodvisnost, naj je v majniški deklaraciji prišla do izraza njegova volja politične skupnosti z vsemi Jugoslovani, vse zaman — ako so zraven »klerikalci« in celo še voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec, potem je sveta dolžnost vsakega »narodnega« in »naprednega« človeka, da na to krepko pljune in če mogoče dela tudi proti, ali pa vsaj to narodno delo omalovažuje in raztrga pred vsemi očmi. Lepe pojme bi dobil o našem narodu inozemec, ki bi prebral in razumel »Jutrov« uvodnik »Pred 20-letnico majniške deklaracije!« Takšno je narodno delo, s katerim se vedno baha JNS v svoji pravi luči. Ali je na vsem svetu narod, ki bi podobno priliko, kakor je 20-letnica takega nacionalnega dogodka, praznoval na tak način, kakor ga sedaj praznuje narodna in napredna gospoda v predalih svojega glasila, ki je napisalo v njem še bolj krepke stvari, ki jih je . . . . . državni pravdnik moral konfiscirati. (Mogoče pa je »Jutro« na tistem prostoru, ki je od roke cenzure pobeljen, spomnilo slovensko javnost, kako je takratno glasilo narodnih in naprednih mož, »Slovenski narod«, ozmerjal preporodaško generacijo, ki jo »Jutro« v svojem članku po pravici slavi, češ da je nezrela in kako je takratni voditelj narodnih in naprednih mož v deželnem zboru taisto mladino, ki se je zavzemala za osvoboditev Slovenije pod žezlom Karadjordjevičev, napadel v imenu »večne zvestobe slovenskega naroda presvitlemu vladarskemu domu Habsburžanov?« ...).

Seveda, dočim je bila v stranki slovenskega ljudstva od časov Bleiweisa in Kluna do dobe našega največjega Jugoslovana, dr. Kreka, vedno živa misel končnega zedinjenja Jugoslovanov, je v taboru narodnih in naprednih mož bilo na prvem mestu zapisano v srcih geslo boja proti klerikalnemu zmaju. Zato smatrajo tudi zdaj za potrebno, da pred očmi naših bratov slovensko deklaracijo potisnejo pod nivo drugih izjav in dogodkov, ki so našo neodvisnost in skupno državo oblagodarile s centralizmom in hegemonizmom, ki sta končno uničila tudi demokracijo, to največjo svetinjo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zakaj ni država ne edinstvo ne dinastija prvo, kar je bilo »Jutru« pred očmi v uvodniku, ampak njegov pogubni unitaristični centralizem, oziroma njegova »jugoslovenska nacionalna partija«.

Tudi v Belgradu so toliko brihtni, da bodo to razumeli.

Zemunska vremenska napoved. Zjasnilo se bo v vsej kraljevini, le v severnovzhodnih krajih bo nekoliko oblačno. Možne so krajevne nevihte s plohami.

Dunajska vremenska napoved: večinoma jasno toplo, krajevne nevihte.

Rdeča križarka „Jaime I" zgorela

Nacionalisti prodirajo proti Bilbau
Anglija upa na skorajšnje premirje

Saint Jean de Luz, 23. maja. AA. Stefani: Radijska postaja v Valenciji potrjuje, da so nacionalistična letala hudo poškodovala največjo rdečo križarko »Jaime I.« Bombe so povročile eksplozijo v sredini križarke. Požar je razdejal križarko tako, da sedaj ne bo več uporabna. Posadka se je rešila, tako da je neka angleška torpedovka hitro prišla na pomoč in poslala dovolj rešilnih čolnov.

Pariz, 24. maja. b. Dogodki okrog Bilbaua se razvijajo zadnje dni mnogo hitreje kakor se je pričakovalo, zaradi česar je francoska vlada sklenila, da na svojo roko odpelje otroke, žene in starce iz baskovske prestolnice. Govori se, da je predsednik francoske republike Lebrun podpisal odlok, glasom katerega je odobril za izpraznitev baskovske prestolnice 5 milijonov frankov. Begunce bodo odpeljale francoske trgovske ladje pod varstvom vojnih ladij.

Po vesteh iz baskovske prestolnice nadaljujejo nacionalisti zmagoslaven pohod čez Munguj o. Vladne čete se v paničnem begu umikajo proti tako zvanemu železnemu obroču pred Bilbaom. Glavno vlogo igrajo v sedanjih borbah nacionalistična letala, ki so samo v teku včerajšnjih borb sestrelila tri vladna letala. Ta letala so padla izza nacionalističnih bojnih postojank. Nacionalistična letala pa gonijo vladne čete, ki se umikajo v neredu proti železnemu obroču.

Salamanca, 24. maja. AA. Havas: Uradno poročilo nacionalističnega štaba pravi, da so nacionalistični odd. odbili sovražnika pri Soriji. Na baskovski fronti so nacionalisti prodrli do Cugonije. Tri sovražna letala so sestrelili. Rdeča letala so bombardirala Calato.

London, 24. maja. AA. (Havas.) Današnji »Times« prinaša dolg dopis o razpoloženju prebivalstva v krajih, ki so pod oblastjo španskih nacionalistov. Dopisnik ugotavlja v prvi vrsti, da ima general Franco prav, ko trdi, da je velikanska večina prebivalstva v krajih, ki so pod njegovo oblastjo dejansko zanj. Toda dopisnik ne ugotavlja samo to dejstvo, temveč tudi izraža mnenje, da je prebivalstvo sicer res na strani generala Franca, vendar pa ne kaže kakšnega posebnega navdušenja za vojno do konca. Pri mnogih ljudeh po trditvi tega dopisnika čedalje bolj narašča želja, da se čimprej konča državljanska vojna.

London, 24. maja. b. Odgovor nemške vlade na pobudo Velike Britanije za ustavitev sovražnosti v Španiji so pričakovali v angleških političnih krogih z največjim zanimanjem. **Nemška vlada je dala ugoden odgovor ter je načelno pristala na britansko pobudo, edino poudarja svojo rezervo glede izvedbe odpreme inozemskih prostovoljcev iz Španije. Angleški politični krogi pričakujejo sedaj tudi ugoden odgovor s strani italijanske vlade ter se splošno misli, da bosta imeli potem končno besedo vladi v Burgosu in Valenciji, na kateri bo Velika Britanija napravila močan pritisk, ki naj bi dovedel do pomiritve v Španiji.**

Govorijo, da je posebni odbor nevtralnega odbora dobil nalog, da prouči to vprašanje in izdela načrt za odpremo dobrovoljcev. Ta načrt pa se bo izvršil lahko samo v primeru premirja. Predvidevajo, da se bo odprema prostovoljcev izvršila pod nadzorstvom mednarodnih delegacij v gotovih razdobjih, tako da bodo najpozneje v enem mesecu umaknjeni vsi dobrovoljci in prostovoljci iz Španije.

Valencija, 24. maja. b. Tukaj potrjujejo vesti o potovanju španskega industrijalca Juana Marcha in vojvode od Albe v Rimu. Oba bosta skušala pridobiti Mussolinija za to, **da bi Italija še nadalje podpirala nacionalistično Španijo na ta način, da bi italijanski dobrovoljci še naprej ostali v Španiji.**

Iz Valencije poročajo, da bosta oba nemška na smrt obsojena letalca še ta teden zamenjana z dvema sovjetskima letalcema, ki so ju ujeli nacionalisti.

Španija v mrežah ženevskih intrig

Rusija za trajen razkol med velesilami

Ženeva, 24. maja. c. Danes se začenja v Ženevi 97. zasedanje sveta Zveze narodov. To zasedanje je precej važno in zato je prišlo izredno število zunanjih ministrov v Ženevo. Med prvima sta prišla **Eden** in **Delbos**. Prišli pa so še romunski zunanji minister **Antonescu**, ki zastopa v svetu države Male zveze, turški zunanji minister Tevfik **Ruždi Aras** in več zunanjih ministrov iz severnih držav. Prišel je tudi sovjetski zunanji komisar **Litvinov**, ki bo tokrat zopet zaigral posebno važno vlogo v zakulisju.

Bolnika je treba ozdraviti ali pa pustiti, da umre

Drži namreč, **da je Zveza narodov hudo bolna in da je najbrž že tokrat prišel v Ženevo »zdravnik«, ki mora rešiti tega bolnika na ta ali oni način, ali da se ga usmili in ga reši bolečin na ta način, da ga ubije ali pa da se vsede pred bolnikovo sobo in ga tam straži, da ne bi kdo drugi vdrl v sobo in se ga po svoje »usmilil«.** Tako so prejšnje stoletje hodili diplomati v Carigrad in drug drugega opazovali, kdo bo izrabil ugodno priliko in turškega bolnika zadavil tedaj, ko bo dobil vso dediščino v svoje roke. Kakor tedaj, tako je tudi sedaj uboga ženevska človekoljubna ustanova na **zadnji poti, ki jo lahko na nek način razvozla samo Anglija.** Drugi nevarni tekmec bi mogla biti samo Sovjetska Rusija, ki lahko uniči vse angleške napore v Ženevi.

Angleški zunanji minister se tokrat nahaja v Ženevi v ojačeni vlogi. Dnevi angleškega kronanja **so za nami in ti dnevi so hudo dvignili ugled angleške politike v vsem svetu. Jasno je, da vse tiste države, ki so zveste idealu Zveze narodov, morejo torej samo od te strani pričakovati kakšno iskro upanja, da jih bo ZN še morala kdaj rešiti tistih presenečenj, ki naj jih pakt ZN odstrani. Anglija je tudi takoj začela pripravljati ves teren in je po svoje že uredila bodočo pot razvoja tako, kakor se mora to najpravilneje rešiti.** Eden se je v Londonu razgovarjal med kronanjem z zastopniki skoraj z vsega sveta in zato ima on pač največ in najboljših kart v roki.

Na dnevnem redu zasedanja sveta ZD sta dve stvari:

1. **vprašanje sandžaka Aleksandrete,** in
2. **vprašanje posredovanja v Španiji, kakor to skuša urediti nota vlade iz Valencije.**

Prvo vprašanje je tako rekoč rešeno že za kulisami. Francija prav gotovo iz tega ne bo delala takega vprašanja, ki bi bilo za Turčijo nesprejemljivo. Francija noče samo razburjati arabskega sveta, ki ga tako snubi Italija, in v tej smeri bo uživala tudi vso pomoč Anglije. Turčija bo v tej smeri dosegla prav mnogo in torej to ni več važen problem.

Težišče je torej samo **v španskem vprašanju** in v tej točki dnevnega reda je spleten ves vozel, ki naj zadavi tistega, ki se ga bo ustrašil. V tem vprašanju pa se jasno vidita dve smeri manevrov.

Sovjetske intrige: Sporazuma med velesilami ne!

Anglija zastopa stališče, da naj se vprašanje premirja v Španiji reši samo v Londonu. V Ženevi se to vprašanje ne sme reševati, ker v Ženevi ni Italije in Nemčije, in bi tak postopek samo odbil Italijo in Nemčijo še bolj od Ženeve in Zveza narodov bi bila že za korak bliže svojemu koncu.

Španija in njeni glavni zastopnik del Vayo, ki ga z vsem svojim prestižem podpira Litvinov, pa misli, da mora Zveza narodov povedati, kje je v Španiji resnica in pravica.

Španski problem seveda ni tako razvozlan, da se v Ženevi ne bi našel kak prerok, ki bi našel resnico in pravico. **Toda Sovjetska Rusija na vsaj svoji diplomatski poti v zadnjih petih letih ne sme dopustiti, da bi se v kateremkoli evropskem vprašanju ustvaril brez nje blok med velesilami zapadne Evrope, posebno pa ne v vprašanju španske državljanske vojne. Ženeva naj torej po ruskih željah poglobi razdor med Anglijo in Francijo na eni strani in med Italijo in Nemčijo na drugi strani.** V tej borbi bi se pa ideal ZN do konca izčrpal in misel o mednarodnem sodelovanju bi oznanjal kdo drugi radikalneje kot pa kaki angleški konservativni zunanji ministri.

Dopoldne je imel španski zastopnik del Vayo že sestanek s francosko delegacijo in Edenom. Sestali so se tudi zastopniki malih držav. Prva seja Sveta je bila ob 15.30 v Avenolovem stanovanju. Seja je bila tajna.

Po seji se je moglo izvedeti le to, **da je malo verjetno, da bi se svet ZN upal spustiti v razpravljanje vprašanja, ki ga je sprožila vlada iz Valencije. Iz Londona je prišla obratno vest, da sta se Belgija in Francija že izrazili za angleški postopek, kako rešiti špansko državljansko vojno skozi odbor za nevmešavanje, v katerem sta tudi Nemčija in Italija in ne v Ženevi. Popoldne je bil tudi že najavljen nemški odgovor, ki je baje pozitiven in tudi hoče, da naj se v Španiji izsili premirje, da bi se prostovoljci lahko vrnili domov. Portugalska vlada je tudi odgovorila in njen odgovor v Londonu že proučujejo. Edino Italija in Sovjetska Rusija še nista odgovorili in od tega odgovora je odvisna usoda nadaljnje angleške politike v korist pameti in pravičnosti.**

In Abesinija...

V Ženevi se bodo seveda reševala tudi **druga vprašanja.** Jasno je, da bodo manjše države zopet zahtevale od večjih članic, da naj izpopolnijo pakt ZN tako, da bodo lahko manjši brez skrbi upali na pomoč pogodbe o ZN, ki je v abesinskem primeru tako odrekla. Seveda se v tej sremi lahko razvije mnogo intrig. Tako se govori, da bo v petek zopet nenadoma prišla v Ženevo **abesinska** delegacija, če namreč manever s španskim problemom ne bi uspel, tako da bi sprl še bolj glavne velike države. V petek bo namreč najbrž na izredni skupščini sprejet **Egipt** kot član ZN. Če tedaj zopet pride abesinski delegat v Ženevo, bo to Italijo zelo razburilo. Toda izve se, da so tudi nekatere druge male države proti temu, da bi abesinska delegacija še hodila motit itak težavno delo v Ženevo.

Svet ZN bo moral tudi odločiti, če se naj sestane na sejo predsedstvo razorožitvene konference. To bo najbrž zadnji obliž, ki naj nekoliko zakrije rano, če se bodo na telesu ZN tokrat zopet preveč razkrili in razrezali. Temperatura na tej seji bo pokazala, kako vroče so se sporekli ženevski zdravniki v drugih svojih zakulisnih prijaznostih.

Baldwin odstopi v petek

London, 24. maja. b. Danes se je pričel zadnji teden Baldwinove politične kariere, kajti več kot gotovo je, da bo v petek popoldne vzel slovo od svojih ministrskih tovarišev. Kralj ga bo tedaj imenoval za earla (grofa). Takoj nato bo kralj poveril sestavo nove vlade Chamberlainu, ki bo še istega večera predložil kralju listo nove vlade. Nova vlada se ne bo mnogo razlikovala od stare.

Oblak se je utrgal nad Belgradom

Vsi nasadi uničeni — Povsod šipe razbite
Reke po belgrajskih ulicah — Debeli kupi toče

Belgrad, 24. maja. m. Ponoči okoli treh je po Belgradu divjalo strašno neurje, ki je povzročilo po mestu in tovarniških objektih več milijonov škode. Že včeraj popoldne so se pričeli nad mestom zbirati temni oblaki ter se je v prvih večernih urah vlila ploha, kateri je sledila druga ob 11. Ob treh po polnoči, ko je bilo mesto pogreznjeno v globok sen, se je nad Belgradom utrgal oblak in je pričelo liti kakor iz škala. Neurje je spremljala kakor oreh debela toča, ki je padala tako gosto, da so bili posamezni deli mesta v nekoliko truenutkih posuti z ledeno plastjo. Toča, ki je ponekod padala debela kakor jajce, in ki jo je nesel vihar z brzino 79 km na uro, je uničila vse mestne nasade in privatne vrtove. V Belgradu skoraj ni hiše, ki bi toča davi ne razbila več šip. Razbitih je silno veliko cestni hsvetilk ter veliko svetilk pred narodno skupščino in drugimi ministrstvi. Vihar je na več mestih razkril strehe, nosil s seboj kose opeke, podiral zidove ter vrtne ograje, trgal napisne table ter rušil vse, na kar je naletel. Silne količine vode, ki so se dobre pol ure zlivale nad Belgradom (po podatkih meteriološke postaje se je davi razlilo nad Belgradom 12 in pol milijarde litrov vode) so mahoma preplavile ulice, da so zgledale, kakor narasli hudourniki. Vsa ta voda se je valila iz višjih delov mesta v nižje ulice in nesla s seboj vse, kar je dosegla. Tako narastlo vodovje je poplavilo tri tovarniške prostore in uničilo vse naprave. Predvsem je prizadeta tovarna asfalta Srborit, v kateri je voda uničila vse strojne naprave ter je škode samo v tej tovarni nad 2 milijona dinarjev. Težko prizadeti bi bili tudi ljudje, ki stanujejo v kletnih stanovanjih, da jim niso pomagali orožniki in gasilci, ki so bili stalno v akciji ter nudili svojo pomoč, kjerkoli je bila potreba. Pravo razdejanje, ki ga je povzročilo neurje, se je videlo šele v jutranjih in predpoldanskih urah. Voda je nanesla toliko, da je bil davi močno oviran tramvajski promet ter so morali najprej ulice očistiti mestne čistilne kolone. Radi velike količine ledu, ki je ležal po ulicah, so davi prišli v mesto mlekarji šele po osmi uri. Ponekod je bilo še opoldne toče od pol do 1 m visoko, tako pred železniško postajo in na drugih mestih. Vsa škoda, ki jo je povzročilo neurje, se ceni nad 5 milijonov dinarjev.

Milijarder Rockefeler umrl

(Glej članek na drugi strani!)

John Davison Rockefeller

Mož, ki je daroval 40 milijard v dobre namene

Ustanovitelj največjega petrolejskega trusta

V nedeljo, dne 23. maja 1937 so časopisne agencije raznesle po svetu vest, da je zadet od kapi umrl John Davison Rockefeller v 98 letu svoje starosti. Ko imenujemo smrt tega izrednega človeka, smo v zadregi, kaj bi v njegovem življenju najbolj podčrtali. Ali njegovo visoko starost, ki jo je skoraj brez vsake bolezni dočakal, ali njegovo življenjsko delo, ko je iz nič ustanovil eno največjih denarnih podjetij na svetu, ali človeka, katerega ime je po vesoljnem svetu za vse živeče ljudi istovetno z neštetimi miljardami premoženja, ali človekoljuba, ki je miljarde in miljarde svojega premoženja dal v dobre namene, ustanavljal univerze, dvigal s tal socialne ustanove, stavil znanstvu na razpolago bajne vsote in ves zasut v svoje zlato znal ohraniti nepokvarjeno dobrosrčnost, usmiljeno srce in krščansko strogost življenja.

Leta 1839 se je rodil v državi New York v družini, ki se je dva rodova prej priselila od nekod iz Nemčije. S 16 leti je mali John šel v samostojno službo v Ohio, kjer je že toliko zaslužil, da je mogel podpirati svojega očeta, skromnega branjevca v Richfordu. Ko je bil star komaj 20 let, si je bil pristradal in prigaral nekaj tisoč dolarjev, s katerimi je vstopil v zvezo z nekim Clarkom, s katerim sta ustanovila skromno posredniško podjetje.

Takrat že je dihnil v Rockefellerjevo življenje **prvi dih genijalnosti.** Ko se nobenemu drugemu še sanjalo ni, da bi kedaj petrolej mogel postati prav za prav gibalo svetovnega gospodarstva in svetovne politike, se je dvajsetletni John v okviru svojega priprostega podjetja že začel baviti z njim **»Petrolejev duh je zlezel v mene, napil sem se njegovega smradu, ki me ni hotel nikoli več zapustiti...«** tako pripoveduje v svojih spominih »Random Reminiscences« imenovanih. Mislil je na petrolej, a nikomur nič o njem kaj črhnil. L. 1865 si je od svojega sotrudnika Clarka pustil izplačati že 72.000 dolarjev ter je iz družbe izstopil, da bi mogel slediti »zapeljivemu vonju petroleja«. V osebi mladih pustolovcev Andrewsa in Feaglerja je našel dvojico, ki je bila pripravljena staviti vse na petrolej ter se pustiti v avanturo v prepričanju, da je samo dvoje mogoče, ali popolen poraz, ali popolen uspeh. Par let je zadostovalo, pa je svet zaslišal o prvih odmevih gospodarskega uspeha, kot ga nobeden kapitalist še ni doživel v vsej svetovni zgodovini. Samo pet let so trije udeleženci pridno delali v tovarni za prečiščevanje surovega olja (rafinerija), ki so jo bili postavili v Clevelandu, pa so želi tolike denarne in poslovne uspehe, da so l. 1870 ustanovili veliko podjetje, ki so ga imenovali **»The Standard Oil Works of Ohio«**, ime od katerega je ostala samo še kratica »Standard Oil«, ki dandanes predstavlja gospodarsko in politično svetovno silo, ki skoraj nima tekmeca.

Ko je Rockefeller s svojima drugoma ustanovil prvo »Standard Oil«, je podjetje imelo en milijon dolarjev kapitala. Dnevno je prečistilo 600 barilov petroleja. Danes, po več kot 60 letnem obstoju, ima »Standard Oil« nad eno milijardo dolarjev kapitala in prečišča 350 milijonov barilov petroleja dnevno. Gonilna sila tega napredka je bil Rockefeller.

Ko so v Ameriki zaslutili neizmerne možnosti v razvoju petrolejske industrije, ko so prva odkritja pokazala, da bo petrolej **iz gorilne snovi** postal največje **gonilno sredstvo**, ki bo zrevolucioniralo promet na suhem, na vodi in v zraku, je imel Rockefeller svoj **drugi genialni navdih**, ki je končno odločil o njegovem velikem uspehu. Med tem ko se je v osemdeset in devetdesetih letih preteklega stoletja po vsej Ameriki začela divja gonja za lastništvo petrolejskih ležišč, petrolejskih vrelcev in so se kapitalistična združenja z naravnost zverinsko brezobzirnostjo vrgla na to, da prikupijo čim več petrolejskih rudnikov, misleč, da bodo na ta način obvladala trge in tržne cene ter si kopičila bogastva, je imel Rockefeller drugo misel. Dejal si je, da je dobro, če eni želijo monopolizirati lastništvo petroleja in njegovo prečiščevanje, a da jim vse skupaj nič ne pomaga, če nimajo prevoznih sredstev, da bi surovi petrolej iz vrelcev spravili v prečiščevalnice (rafinerije) ter iz rafinerij zopet na razne svetovne trge. In Rockefeller je prepustil tekmo za posest vrelskih rudnikov drugim, sam pa se je v svoji »Standard Oil« specializiral v **organizaciji prevoza**, v dobri veri, da bodo vsi lastniki in proizvodniki odvisni le od njega, če jim bo znal nuditi ugodne prevozne možnosti, posebno pa še, če se mu posreči, da postane njegova edina prevozna organizacija za petrolej na svetu. Tej zamisli je Rockefeller posvetil vse svoje življenje, in v čudežnem uresničenju ideala je treba iskati tudi razloge za njegov neverjetni napredek in za danes skoraj neokrnjeno svetovno veljavo »Standard Oil« organizacije.

»Standard Oil« se torej ni udeležila tekme za prisvajanje petrolejskih ležišč, ampak se je vrgla na zgradbo **»pipe lines«** (cevnih daljnovodov) za pretakanje surovega olja od vrelcev do prečiščevalnic ter od prečiščevalnic do železniških postaj ali kar do morskih obali, od koder so petrolej prevažale zopet čisto posebne petrolejske ladje (cisterne) po vsem svetu. »Standard Oil« je vso Ameriko prepregla s svojimi »pipe lines«, je zgradila ob vseh velikih morskih poteh, koder ladje vozijo, načrtno razporejena **skladišča** za petrolejske proizvode ter si zgradila **največje brodovje petrolejskih ladij.** Noben prevoz surovega ali prečiščenega petroleja ni bil več mogoč brez posredovanja »Standard Oil«, ki je na ta način dobila vrhovno nadzorstvo nad cenami te dragocene tekočine. Leta 1930 je Rockefellerjeva organizacija, ki je takrat že objemala ves svet in se ji ni mogla upirati nobena država na svetu, proizvajala samo 18% vsega petroleja na svetu, a prevažala ga je 95% vse svetovne proizvodnje.

Dvakrat, l. 1892 in 1911 so Zedinjene države severne Amerike, iz strahu pred to ogromno in denarno močno organizacijo poskusile, da jo zdrobijo. Oba dva poskusa sta se ponesrečila. »Standard Oil« je ostala in postala država v državi, odkar je petrolej kot gonilno sredstvo postal najvažnejši gospodarski činitelj, a tudi najvažnejše poglavje v vprašanju državne obrambe.

Ko je na cestah zavladal avtomobil, ki ga goni bencin, ko je na morju zavladala motorna ladja, ki jo goni bencin li pa surovo olje, ko je v zraku zabrnelo letalo, ki ga goni bencin, je imel Rockefeller že vso organizacijo svetovnega prevoza te tekočine pripravljeno in trdno v svojih rokah. In država je morala ta monopol priznati, še več, poslužila se ga je, da je z njegovo pomočjo uveljavljala svoje težnje na svetovnopolitičnih križiščih.

Danes ima »Standard Oil« svoje jeklarne, kjer izdelujejo pipe lines in tovorne ladje in prevozne vagone ter železniške tračnice za nje, ima svoje banke, ima svoje železnice, ima svoj lasten tisk in polagoma sega vedno globlje tudi v osvajanje petroleja ob izviru. In pri vseh mednorodno političnih posvetih stoji v temnem ozadju tudi zastopnik »Standard Oil«.

Krasna romantika, polna junaštev, polna drznih pobud in trdih preizkušenj, prenapolnjena tudi neusmiljenih borb, spremlja smrdljivo reko petroleja, ki se je spremenila v zlato obrečje, ki je dovažalo suho zlato iz vseh krajev sveta v blagajne nekdanjega siromaka Johna Rockefellerja. Temne dogodbe o zakulisnih bojih denarnih magnatov, o revolucijah v južni Ameriki, v Mehiki, v Perziji, v Rusiji, na Kitajskem, koder so petrolejski agenti hodili in pripravljali bojišče za zmagovite pohode petrolejskih trustov. Strašna reka gorja tudi, ki se je s petrolejem razlila po svetu, gorja, v katerem utonejo vse koristi napredka, a iz katerega so rastle milijarde »Standard Oila«.

Leta 1895 je Rockefeller zapustil aktivno vodstvo svoje svetovne kapitalistične družbe, ki jo je prepustil svojemu sinu. Sredi svojih milijonov in miljard, ki so se stekali v njegove blagajne, pa je bil mož mnogokrat le malodušen, kot da bi se v globini njegovega rahločutečega srca vzbudil klic vesti, da je treba gorje, ki mu je prineslo bogastvo, pokriti ali vsaj omiliti z dobički, ki ga je vrglo. »Vse svoje premoženje bom dal v dobre namene«, je vzkliknil, ko je šel v pokoj. Takrat je začel tudi kapati zlati dež iz Rockefellerjeve hiše, **zlati** dež, ki je rosil skoraj ves, svet, a ki nakopičenega bogastva le ni mogel izčrpati.

Ustanovil je iz svojih sredstev vseučilišče v Čikagu, ki mu je izročil še 12 milijonov dolarjev (okrog pol miljarde Din) za nadaljno življenje. 50 milijonov dolarjev je dal za mednarodni zavod za zdravniška raziskavanja, ki mu je vsako leto dodal še po en milijon z razne posebne potrebe, kot za preiskovanje raka, jetike. 183 milijonov je daroval za znanstvene stipendije, ki jih dobijo mladi znanstveniki, ki se hočejo izobraziti v gotovih strokah, ki so koristne za »blagor človeštva«. Ustanavljal je zvezdarnice, posipal z zlatom neštete ustanove, ki so se nanj obračale z vsega sveta in prosile za pomoč, daroval cerkvam, žrtvoval za misijone, razkošno obdaril socialne ustanove za pobijanje bede. Nikdo ni izračunal, koliko znaša znesek, ki ga je Rockefeller skupno dal v dobre namene. Zdi se pa, da je že zdavnaj prekoračil **eno milijardo dolarjev** (40 miljard Din ali deset naših državnih proračunov). Eno njegovih zadnjih daril je bilo 60 milijonov dolarjev za ustanovo, ki podpira revne matere in osirotele otroke. To je bil dar, s katerim je hotel počastiti ime svoje žene Laure, ki mu je umrla že l. 1915.

Njegov naslednik postane sedaj sin John Davison Rockefeller, ki itak že nad 30 let vodi posle tega ogromnega podjetja ter je najbogatejši človek na svetu. Tudi sin je za svojim očetom podedoval dobrotljivo srce. Proti »Standard Oil« se dvigajo sedaj že drugi, njej skoraj enakovredni **tekmeci.** Na nizozemskih tleh je vznikla in se s pomočjo Angležev razvila »Royal Dutch« družba, ki je ameriški družbi delala že velike preglavice in jih bo še množila. V Angliji je nastala na pobudo admiralov »Anglo Persien Oil«, ki zapira tujemu petroleju dostop v meje imperija. Po drugih manjših državah vstajajo tekmovalke, ki se razvijajo v mogočna podjetja v senci avtarkičnih stremljenj sodobnih gospodarstev. Prišle bodo težave nad »Standard Oil«. O tem ne more biti dvoma in Rockefeller mlajši ne bo več doživel tiste romantike kot jo je doživel njegov skoraj 100 letni oče. Toda treba bo velikanskih potresov, ki bodo zamajali temelje svetovnega gospodarstva, predno bo mogoče porušiti delo, ki ga je prav za prav v kratkem razdobju tridesetih let ustvaril stari Rockefeller, ki sedaj odhaja s pozorišča.

Drobne domače in tuje

Plin je eksplodiral v Igriški ulici

Ljubljana, 24. maja 1937.

Nocoj malo po osmih je v banovinski stanovanjski hiši v Igriški ulici 3 v V. nadstropju eksplodiral plin, ki je povzročil veliko razdejanje. Učiteljica Albina Traven, ki poučuje na Viču, je nekaj kuhala, pri čemer pa je puščala plinska cev. Njeno stanovanje je bilo napolnjeno s plinom, na kar je sledila eksplozija s svetlim plamenom. Posledice so bile strašne. Eksplozija je porušila tri stene ter uničila vso opravo v stanovnaju. V sosednem stanovanju, kjer stanuje bivši glavar g. Žnidaršič, pa eksplozija ni nič škodovala, ker plin ni uhajal. Popokale pa so tudi šipe v stanovanju Travnove. Travnova je dobila hude opekline ter je klicala skozi okno na pomoč. Prihiteli so takoj poklicni gasilci z magyrusovo lestvo ter prostovoljni gasilci, ki so se lotili reševalnih del pod vodstvom gg. Furlana in Pristovška. Gasilci so našli Travnovo hudo opečeno ter so jo morali pripeljati v bolnišnico. Njene poškodbe s življenjsko nevarne. Plin ob času, ko to poročamo, še vedno uhaja in še vedno grozi nevarnost novih eksplozij. Škoda, ki jo je plin povzročil, znaša okrog 10.000 Din. Na ulici se zbirajo velike množice ljudstva, ki opazujejo reševanje iz ogroženega V. nadstropja stanovanjske hiše.

Zbor bojevnikov proti jetiki

Arandjelovac, 24. maja. m. Snoči je bil tu 5. občni zbor protituberkulozne lige. Iz poročil upravnega odbora je razvidno, da imamo v Jugoslaviji 180 protituberkuloznih lig, od tega je delavnih samo 47. Najbolj je protituberkulozna akcija razvita v **dravski**, savski in donavski banovini, dočim je v ostalih banovinah to delo še v povojih. Moravska banovina ima samo eno protituberkulozno ligo, ki je bila šele pred kratkim ustanovljena. Na občnem zboru je bil izvoljen tudi nov odbor. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri zborovalci z odobravanjem sprejemajo izjavo, da bo socialno ministrstvo določilo odbor, ki bo pripravljal načrt zakona za pobijanje jetike. Danes je pod vodstvom dr. Neubauerja kongres nadaljeval svoje delo.

*

Palestino razdele v dve državi

London, 24. maja. b. »Daily Mail« poroča, da bo kr. palestinska komisija končala še ta teden svoje delo in predložila vladi poročilo, ki vsebuje predlog, naj se Palestina razdeli v judovsko deželo v okviru angleškega imperija, in pa v arabsko državo, ki bi spadala pod vlado transjordanskega emira. Sami Judi pa so proti temu predlogu, vendar pa mislijo, da bo njihov odpor mogoče obvladati na ta način, da bo nova država sprejeta v Zvezo narodov, s čemer bi Judje dobili mednarodni status. Meja bo tekla od Galilejskega jezera do Mrtvega morja. Haifa bi postala mednarodna luka, mesta Jeruzalem, Betlehem in Nazaret kot krščanska sveta mesta pa bi prišla pod nov angleški mandat. Stari angleški mandat nad vso Palestino bi ukinila Zveza narodov.

Schacht v Parizu

Berlin, 24. maja. c. Nemški gospodarski minister dr. Schacht odpotuje jutri z letalom v Pariz, kjer bo slovesno otvoril nemški paviljon na pariški svetovni razstavi. V Parizu bo ostal tri dni in nadaljeval pogajanja, ki jih je imel že pred meseci v Parizu.

Ta pogajanja bi lahko mnogo pripomogla k razčiščenju mednarodnega položaja posebno v smeri gospodarskega sodelovanja. Ti sestanki bi mogli kaj doprinesti v tej smeri, ker se je pokazalo, da se v zadnjih mesecih med Francijo in Nemčijo ni nič pokvarilo. Dr. Schacht je bil med tem v Bruslju in tudi tedaj so vsi ugotovili, da je dr. Schacht delal z očividno dobro vero, da skuša ustvariti neko gospodarsko sodelovanje med Francijo, Nemčijo in Belgijo. Te države se namreč posebno v premogu in železni rudi zelo dopolnjujejo med seboj.

Duhovnik rešil 80 otrok

Budimpešta, 24. maja. b. Včeraj je štiri in pol ure divjala nevihta nad Budimpešto in okolico. Neki katoliški duhovnik je z nekaterimi svojimi pomočniki rešil 80 otrok iz sirotišnice Margitlügeti. Sam duhovnik in eden izmed njegovih pomočnikov pa sta našla smrt v valovih narasle reke. Škoda je ogromna.

30 smrtnih žrtev nevihte

Varšava, 24. maja. b. Tudi nad Varšavo je divjala včeraj huda nevihta, ki je povzročila veliko škodo. Posebno v severnih krajih je bilo mnogo žrtev. Govorijo, da je našlo smrt 30 oseb, mnogo pa jih je ranila strela. Telefonske in brzojavne zveze so pretrgane. Vojaške oblasti so izdale povelje za reševanje.

Izgredi v Indiji

Bombay, 24. maja. b. V Starpore je prišlo do krvavih spopadov med Hindi in muslimani. Nemire so izzvali Hindi, ki so šli mimo muslimanske džamije. Zaradi tega so muslimani takoj alarmirali svoje pristaše ter izvršili veliko krvoprelitje. Še predno je mogla policija posredovati, je bilo 9 mrtvih ter mnogo ranjenih. Da razdvoji oba tabora, je morala policija uporabiti strelno orožje, pri čemer je obležalo zopet mnogo mrtvih in ranjenih.

Varšava, 24. maja. AA. (Pat.) Danes je prispel v Varšavo vojvoda Mihael, romunski prestolonaslednik, da v imenu kralja Karola II. povabi predsednika poljske republike Moscickega. Prestolonaslednika je na postaji pozdravil v imenu predsednika republike zunanji minister Beck.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. maja. m. Ob prvi obletnici smrti Josipa Jernejčiča, bivšega ravnatelja belgrajske podružnice Vzajemne zavarovalnice bo dne 26. t. m. v Krunski ulici Requiem, na kar opozarjamo belgrajske Slovence.

Belgrad, 24. maja. m. Notranji minister dr. A. **Korošec** si je danes dopoldne ogledal razstavo Zveze likovnih umetnikov, ki je bila včeraj odprta v inženerskem domu. Ob tej priliki je dr. Korošec odkupil več umetniških del od Olaf Globočnika, Stana Kugerja, Franca Pavlovca in ge. Milke Živanovičeve.

Belgrad, 24. maja. m. Tu se mude podpredsednik Zbornice za TOI Jelačin in predsednik obrtnega odseka gg. Ogrin Ivan, Burež Franjo in Sojič iz Maribora radi omejitve del po kazniliških delavnicah. Deputacijo, ki je bila sprejeta danes pri trgovinskem ministru, je spremljal poslanec JRZ dr. Jure Koce. Jutri bo zastopnike slovenskih obrtnikov sprejel notranji minister dr. A. Korošec, za njim pa ministra dr. Krek in Subotič.

Belgrad, 24. maja. m. Davi je pričela tu zasedati konferenca ravnateljev industrijskih central iz posameznih evropskih držav. Zvečer bodo delegatje odpotovali v Zagreb, kjer bo drugo zasedanje, iz Zagreba pa bodo odšli na **Bled**, kjer bo tretje zaključno zasedanje.

Domači odmevi

Mlada JNS prepuščena Slovencem

V nedeljo je bil v Zagrebu občni zbor tistih akademikov iz vse države, ki zahtevajo, da bi jih javnost imenovala nacionalne. Če pa listaš po naših tozadevnih listih, da bi videl, koliko jih je kaj bilo, pa ne vidiš nobene prave številke. Poročilo je najprej prineslo ponedeljsko »Jutro«, naslednji dan ga je pa ponatisnil še »Slov. narod«, z istimi besedami in istimi podatki. Obakrat je samo ena številka, da so bili namreč »tudi ljubljanski akademiki lepo zastopani, poslali so na glavno skupščino v Zagreb okoli 50 delegatov«. Najbrž je bilo pa že to zastopstvo med zastopniki iz ostalih delov države v precejšnji večini, saj je prodrl sklep, da se sedež zveze za prihodnji dve leti prenese v Ljubljano. Verjetno je pa tudi to, da se takemu predlogu nihče ni bogve kaj upiral in da so si udeleženci od drugod mislili, naj se za naprej kar Slovenci ukvarjajo s to rečjo; če že tako propada ,naj dokončno propade v slovenskih rokah. Morda bomo lepega dne za dve zadnji leti dobili v Ljubljano vse odbore JNS. — Iz edinega govora, ki je bil govorjen na tem veličastnem zborovanju, posnemamo najznačilnejši stavek, da je »Zveza jugoslovenskih nacionalnih studentov nadstrankarska, vendar pa strogo jugoslovensko nacionalna organizacija, v kateri so zastopniki vseh nacionalnih skupin, predvsem seveda JNS«. Pa je Zveza kljub temu »nadstrankarska«, čeprav je JNS — stranka. Z zborovanja so bile poslane tudi vdanostne brzojavke, in sicer Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji in kraljevemu namestniku dr. Stankoviču kot zaščitniku zveze. V brzojavki Nj. Vel. kraljici posebej (kakor pravita »Jutro« in »Narod«) poudarjajo: »Čakamo čas, ko bomo z Vašim kraljevskim sinom stopili v borbo za ostvaritev oporoke kralja Uedinitelja.«

Tuja mesta v našem jeziku

Slovenci nekatera tuja mesta zavedno že stoletja imenujemo s svojimi, slovenskimi imeni. Vemo, da jim domačini pravijo drugače, pa vendar so se ta imena ohranila in so postala del naše tradicije. Berlinu sicer pravimo Berlin, Londonu London (ki ga pa ne izgovarjamo z angleščino), toda češka Praha je za nas Praga, avstrijski Wien je za nas Dunaj, francoski Pari pa Pariz itd. Še bolj upravičeno imenujemo mesta, ki stoje na slovanskem ozemlju ali ki so še danes vsaj po delu prebivalstva slovenska, s svojimi imeni. Tako je Klagenfurt že od pamtiveka za nas Celovec in nič drugače. Zato te kaj neprijetno dirne, če bereš v «Slov. narodu», da se je v »Grazu« zgodilo to in to. Avstrijski Graz je za nas že od nekdaj Gradec, vsaj v govoru in pisavi doma, Graza pa naš povprečen človek pravilno še prebrati ne zna. Ako bomo ta naša imena tako plašljivo umikali, bomo lepega dne brali, da se je »v Wienu« zgodilo to in to; morda bi pa «Narod» v tem primeru pisal »v Beču«?

Zadnji poizkus

Novosadski »Dan« poroča, da je za 7. in 8. junij sklicana banovinska konferenca JNS za dravsko banovino. Konference, ki bo topot v Ljubljani, se bo udeležil sam predsednik stranke z ostalimi njenimi prvaki. Iz tega kratkega »Danovega« poročila moremo sklepati, da bomo zopet imeli v Ljubljani priliko videti gospoda Petra Živkoviča in njegovo stalno suito. Škoda, da »Dan« ne pove, ali bo konferenca samo za zaupnike ali tudi za širše občinstvo.

Selitev „vstašev“

»Samouprava« poroča, da je poveljnik terористične organizacije »Ustaša« dr. Ante Pavelič prenesel sedež svoje organizacije iz neke sosedne države v Kanado.

Drobiž

Ni še dolgo tega, kar so nekateri rodoljubi v Belgradu ustanovili Srbski kulturni klub, ki nikakor ne mara žaliti plemenskih čustev in katerega program je odrejen že s samim imenom. Te dni so se zbrali drugi in ustanovili tako rekoč proti prvemu Jugoslovanski kulturni klub. Na ustanovnem občnem zboru je o načelih in namenih novega kluba govoril dr. Gjaja, univ. profesor v Belgradu. Dejal je, da bo novi klub vedno stal nad dnevno politiko in da bo zbiral vse Jugoslovane brez ozira na vero ali pleme ali politično opredelitev. Člani kluba se hočejo držati jugoslovanskega imena, ki pa ne žali plemenskih čustev posameznika. Ves pregram kluba je zelo obsežen že v njegovem imenu. — Če se natančno in prav spominjamo programa Srbskega kulturnega kluba, bi se moglo zgoditi, da bi kakemu članu tu ne bilo všeč in bi lahko prestopil v Jugoslovanski kulturni klub, ne da bi se mu bilo treba bogve kaj premisliti.

V začetku junija bo v Banja luki konferenca pristašev bivše zemljoradniške stranke iz severne Bosne. Dr. Branko Čubrilović bo na tej konferenci ponovno in sedaj odločilno sprožil predlog, o katerem smo že poročali, da bi stranka izpremenila svoje ime in se imenovala Srbska zemljoradniška stranka. O tem predlogu se veliko piše, »Hrvatski dnevnik« pa pravi, da je resnično samo to, da nekateri pristaši bivše zemljoradniške stranke v severni Bosni žele ime svoje politične skupine spraviti v sklad s svojo narodno pripadnostjo. Iz namenov in programa bivše zemljoradniške stranke pa sklepamo, da bodo v Srbsko zemljoradniško stranko lahko vstopili tudi drugi Jugoslovani — zemljoradniki in njihovi prijatelji, zlasti še, ker od vseh strani poudarjajo, da sprememba imena še ne pomeni nobene izpremembe programa.

+

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes ob 20, previden s svetotajstvi sv. vere, v 74. letu, mirno v Gospodu zaspal naš dragi brat, dobri stric, stari stric in svak, gospod

Josip Jakopič

posestnik in predsednik Obrtne banke v Ljubljani

Dragega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v sredo, dne 26. maja 1937 ob 17 iz hiše žalosti Mirje št. 4 na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi v Trnovem.

V Ljubljani, dne 24. maja 1937.

Žalujoče družine:

Jakopič, Ilc, Heren, Rupar, Debevec.

Ob krsti dr. Ivana Prijatelja

Ljubljana, 24. maja.

Slovensko kulturno javnost je v nedeljo in danes pretresla vest, da je umrl dr. Ivan Prijatelj, znani slovenski literarni znanstvenik, eseist, kritik in pisatelj. Njegov idilični dom na Mirju, v Bogišičevi ulici 5 je danes prizorišče splošne žalosti vseh ljubljanskih in drugih kulturnih delavcev, ki obiskujejo mrtvaški oder nepozabnega dr. Prijatelja ter se s solzami v očeh poslavljajo od njega, za katerega vedo, da Slovenci zanj zlepa ne bomo dobili pravega nadomestila.

Truplo dr. Ivana Prijatelja je položeno na mrtvaški oder v kraju, kjer je pokojnik najraje bival, to je v njegovi zasebni knjižnici. Sredi sobe leži med cvetjem veliki učenjak, na njegovem mrtvaškem obrazu je izraz, ki ga v življenju pokojnik nikdar ni imel: mir. Prav v zadnjih letih, ko je bil dr. Prijatelj že utrujen vseh razočaranj, zlasti zaradi nenadne smrti sina edinca, si je želel najbolj miru. Dosegel ga je šele v smrti. Njegovi učenci smo vedno občudovali njegovo živahnost in podjetnost, zato se nam zdi obraz dr. Prijatelja na mrtvaškem odru tem bolj mrtvaško resnoben. Delo je minulo in dr. Prijatelj je našel svoj počitek. Krog krste pa žalujejo za njim njegove ljubljenke — knjige. Tu so vezani in nevezani letniki »Doma in Sveta«, »Ljubljanskega Zvona«, »Zgodnje Danice«, tu so vsemogoče izdaje Puškina, razni slavistični zborniki, literarne zgodovine, znanstvena dela, vse mogoče knjige, ki jih je pokojnik tako rad prebiral prav do zadnjega dne.

Prav zadnje dni tik pred smrtjo je prebiral v originalu Dostojevskega »Bese« prebiral pa je tudi staro izdajo Puškinovih del iz l. 1887. in obenem novo razkošno izdajo Puškinovih del, ki so jo izdali sovjeti ob priliki lanske stoletnice Puškinove smrti. Hvaležen je bil uredniku »Slovenca« dr. Tinetu Debeljaku, ki mu je preskrbel, da je mogel primerjati nekdanja skromna izdana Puškinova dela z razkošno izdajo leta 1936.

Pred 10 leti si je dr. Prijatelj zgradil lasten idiličen dom na Mirju. Ves vnet za naravo in za rastline je sam sadil cvetlice, vrtnice in sadna drevesca na svojem vrtičku. Lani pa ga je zavzela misel, da si zgradi poletno hišico v Polhovem gradcu. Sam je napravil za to hišico načrte, sam je kopal grede in napravljal stezice ter nadzoroval stavbo. Čutil se je trudnega ter je kar izjavil, da bo še nekaj let predaval na univerzi, nato pa gre v pokoj, ter da bo, razen pozimi, vsa svoja stara leta preživel v Polhovem gradcu. Zasadil je sam okoli 100 sadnih drevesc, ter s ponosom pripovedoval, da se od teh le 5 drevesc ni prijelo. Podobne uspehe kakor z drevesci je imel tudi s svojimi učenci. Morda je prav njegova vnema za naravo in naporno delo pri ureditvi poletne hišice v Polhovem gradcu povzročilo, da je zbolel in se nevarno prehladil. Pred 6 tedni je obležal, vendar sleherni dan še hodil na sprehod po svojem vrtu ob spremstvu svoje gospe. Vsedel se je včasih na klopico pred poslopjem, šel nato po stezici do malega bazena, kjer se je tudi vsedel na klopico, nato pa šel čez travo zopet k počitku. To je ponavljal sleherni dan in še zadnjo soboto. Le v nedeljo se ni mogel več dvigniti s postelje ter je ob 8 popoldne umrl.

Družina dr. Prijatelja prejema danes od najbolj odličnih strani izraze sožalja. Njegov mrtvaški oder je postal prava romarska pot vseh čestilcev pokojnika, zlasti pa njegovih učencev, ki so ga ljubili kakor očeta. Slavistični klub, v katerem so včlanjeni tudi vsi njegovi učenci, je prosil pokojnikovo družino, da dovoli prenos trupla v Narodni dom, kar se bo zgodilo v torek ob 8 zjutraj. Pogreb pokojnika pa bo ob 5 popoldne izpred Narodnega doma.

Mrtvaško masko pokojnikovega obraza bo posnel prof. Sajovic.

Prof. dr. I. Prijatelju v spomin

Ko sem včeraj zjutraj v »Slovencu« zagledal Tvojo sliko in smrtni napis nad njo, se je v hipu zalesketala v očeh solza ganutja. In ko je prsa še olajšal globok vzdih, so mi v duhu vstali nekateri spomini, ki so se vselej oglašali, kadar sva se sešla. Dovoli, da te danes povijem v nagrobni venec in jih položim v znak hvaležnosti na Tvojo krsto.

Bilo je o velikih počitnicah po končani šesti šoli rajnega g. profesorja. Tedaj sva se prvikrat videla, pozdravila in postala prijatelja. Rajnki je imel 18, jaz 10 let. Prignal je bil navsezgodaj živino na pašnik, ki je mejil na našega. Kot dijak se ni nikdar sramoval kmečkega dela, kjer je le mogel, je pomagal staršem in sosedom, zato so »Kuparjevega študenta« splošno spoštovali in ljubili. Če pa ni opravljal ročnega dela, je študiral. Knjiga je bila njegova stalna spremljevalka. Celo na pašo ni nikoli prišel brez knjige in jaz si ga nisem drugače predstavljal kot s knjigo v roki.

Ko me tedaj zagleda, stopi bliže in me v njemu lastnem šaljivem tonu nagovori: »No, fant, čigav si, kdo si in kako ti je ime?«

Moj odgovor mu je moral biti všeč, ker odslej sva se stalno sestajala, kadar sva v »oklüku« pasla. Rajnki je pazil na ogenj in krompir v žerjavici, jaz pa sem si štel v posebno čast, če sem smel »zavračati« njegove in naše krave in donašati drva.

Najlepši trenotki pa so bili v tistih dneh nedvomno oni, ko je razgrinjal svoje dotedanje doživljaje: kako je hodil v sodraško šolo in so se učitelj in učenci mučili s stavkom — leite irrende Leute auf den rechten Weg — kako je z očetom po Koroškem krošnjaril, kako ga je mati spremila v ljubljanske šole in kako ga je »Martinov gospod«, poznejši prelat dr. Josip Lesar, sprejel v Alojzijevišče. Kadar je bil posebno židane volje, in to ni bile redko, se je celo povzpel na skalo nad ognjem in začel deklamirati slovenske, poljske, ruske, latinske in grške citate. In ko je videl, da kažem zanimanje, me je jel seznaniati z našo pradavnino in književnostjo. Gregorčičeve pesmi »O nevihti« me je naučil mimogrede pri pečenem krompirju. Pa zakaj ravno te? Prav tiste počitnice je toča stolkla skoraj vse poljske pridelke. Ko se je bilo neurje poleglo, se je rajni g. profesor kar preko njiv, ogledovaje škodo, napotil k svoji sestri v bližnje Breže. Komaj pa so ga zagledale praznoverne ženice, so že začele med seboj šušliati: »Morda je pa Kuparjev študent naredil točo.« Kako od srca se je drugi dan nasmejal, ko sem mu pripovedoval, kaj vse se o njem govori. Tudi pozneje ni tega nikdar pozabil. Ko sva se po letih sešla v dvorni knjižici na Dunaju, je bilo njegovo prvo vprašanje: »Kaj pa tista toča, ali se še kaj pozna?« In še danes ga vidim, kako je v učenem gospodu doktorju hipoma oživel stari Kuparjev študent: prijazen in mehak, vljuden in postrežljiv, velik v preprostosti, močan v milini. Govoril je mirno in z elegantnimi kretnjami in ribniškim naglasom. Ustnice je obkrožal prijazen nasmešek, ki je hkrati odseval tudi s kostanjevo črnih oči. Ko se je nit pogovora pretrgala, je nekoliko pomolčal, ali pa vzkliknil: »Ti Ribničan, ti!«

In ta pristna in zdrava ribniška šegavost ga je spremljala do preranega groba. Ko sem za Krajevni leksikon rabil nekaj njegovih življenjskih podatkov, mi je kar na dopisnici takole odgovoril:

»Dragi doktor!

Prav prisrčno Te pozdravlja

Tvoj

dr. Ivan Prijatelj, Kuparjev z Vinic, rojen istotam dne 23. decembra 1875, krščen pri sodraškem krstnem kamnu, šolan na sodraški univerzi od 1883 do 1889, od tega leta do 1890 učenec III. razreda na Ledini v Ljubljani. Od 1890—1898 gimnazijec istotam, od 1898—1902 klasičen filolog na Dunaju, od 1902 do 1905 stipendist naučnega ministrstva v Rusiji, na Poliskem in v Parizu, od 100—1910 uradnik dvorne biblioteke na Dunaju, od 1910 do danes na univerzi v Ljubljani profesor, slovenski javnosti pa v pokoju.«

Zdaj si pa že v objemu večnega pokoja.
Blag Ti spomin!

Dr. Fr. Tr.

Somišljeniki!

V soboto in nedeljo 29. in 30. maja bo ves slovenski narod strnjeno proslavil **20 letnico majniške deklaracije.** Kakor je pred 20 leti vse, kar je bilo pošteno in zvesto slovensko, v najtežjih razmerah z dotlej neznano odločnostjo govorilo besedo o končni svobodi in samostojnosti slovenskega naroda, tako naj nas svetli spomin na tisti dogodek najde **strnjene,** da svobodo in samostojnost ohranimo, **odločne,** da ju proti vsakomur branimo, **zavedne,** da ju sleherni čas doživljamo.

On, ki je prvi javno in neustrašeno povedal voljo našega naroda v lica mogočnim tiranom, skozi vseh teh 20 let ni miroval in ne miruje. Naš voditelj je z isto **če ne večjo odločnostjo** na delu, da ustvari našemu narodu take pogoje življenja, ki bodo **za vse čase** jamčili za naš razvoj in napredek. **In on bo v nedeljo sredi med nami.** Mi, ki stojimo pod neposrednim njegovim vodstvom in ki nikdar nismo oskrunili zvestobe onim vzorom, za katere dela, živi in trpi naš voditelj, smo prvi poklicani, da ga v nedeljo pozdravimo na način, kakor to pristoja narodnemu voditelju ter njegovemu zvestemu narodu.

Pozivamo predvsem **vse ljubljanske člane JRZ,** da strnjeno in v polni zavesti dolžnosti do naše skupnosti storijo vse, da bo nedeljska proslava vredna nas in slovenske Ljubljane.

Vabimo pa tudi **slehernega Slovenca,** da z nami v nedeljo v Ljubljani manifestira ter našega voditelja pozdravi. **Vabimo naše fante,** ki so pripravljeni žrtvovati se službi reda in discipline, da se brezpogojno odzovejo, ako jih pokličemo v zbor rediteljev.

V nedeljo naj Ljubljana skupno z vsemi slovenskimi kraji znova doživi dni prebujenja pred 20 leti, a tokrat mogočnejše, tako, kot take praznike slavi svoboden in ponosen narod!

Akcijski odbor. JRZ.

Narodnosocijalistična celica v Grabštajnu

Pred kratkim je grabštajnsko orožništvo čisto slučajno odkrilo hitlerjevsko organizacijo v Grabštajnu. V bližnjem gozdu so imeli vodilni člani celice sestanek z narodnosocijalističnim agentom iz Nemčije, ki jim je dajal navodila in jih bodril, naj vzdržijo, češ, da bo prišlo že v par mesecih do spremembe in odrešenja. Domači orožnik se je za oddih mudil na lovu in mimogrede odkril tajno družbico. Vsi udeleženci so bili takoj aretirani. — Zanimivo je, da so zarotniki vsi člani grabštajnskega »Turnvereina«, ki se odlikuje po neizprosni mržnji do Slovencev in ima v svojem programu raznarodovalno delo. In še to, da je zaščitnik vsega tega dela poslovodja »Heimatsbunda« g. Maier-Kaibitsch. Čudno pa je to, da oblasti mirno gledajo delo takih organizacij, ki se pri svoji raznarodovalni tendenci udeistvujejo istočasno izrečno protidržavno.

Seja banov. sveta JRZ

V nedeljo ob 10 dopoldne se je v beli dvorani hotela Union v Ljubljani sestal banovinski odbor JRZ za dravsko banovino. Seje so se udeležili skoraj polnoštevilno zastopniki vseh okrajev v dravski banovini in člana glavnega odbora stranke g. senator Smodej Franc in g. odvetnik Ažman Josip. Samo zastopniki enega okraja so bili upravičeno zadržani. Seji, ki je trajala od 10 ure dopoldne do 4 ure popoldne, je vsled odsotnosti predsednika banovinskega odbora g. ministra dr. Korošca Antona predsedoval podpredsednik g. minister doktor Miha Krek, ki je podal izčrpno poročilo o naši notranji in zunanji politiki. Posebej je referent poudaril socialno-politične zakone, uredbe in odredbe, ki jih je izdelala in izdala sedanja vlada za ureditev in izboljšanje razmer v delavskem stanu. Podal je bogato sliko o trgovskih konvencijah in sklenjenih sporazumih, s katerimi je vlada uredila in razširila naša zunanja tržišča in plačilni promet. Poleg tega je navajal vrsto drugih ukrepov vlade za zboljšanje in poživitev gospodarstva. Poročilo je banovinski odbor soglasno odobril.

Obširne debate so se udeležili skoraj vsi člani banovinskega odbora. Zastopniki okrajev so poročali o gospodarskem in političnem stanju v svojih okrajih. Debata je pokazala, da se je redna letna ogranizacija stranke v vseh krajevnih in okrajnih odborih v banovini izvršila z razveseljivo točnostjo in solidarnostjo vseh strankinih pristašev. Banovinski odbor je ugotovil mnoge koristne posledice, ki jih je povzročilo delo vlade na polju socialne politike in v mnogih panogah gospodarstva. Ugotovil je, **da je sedaj najvažnejše in najnujnejše vprašanje: obnova likvidnosti in rednega delovanja denarnih zavodov, zlasti kreditnega zadružništva.** Zato je banovinski odbor apeliral na vse merodajne činitelje, da tudi to najtežjo gospodarsko rano, ki je še ostala iz dobe prejšnjega nesrečnega režima in krize neodložljivo in ugodno reši.

— Da boste stalno zdravi je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

L83 je oznaka še boljši izpopolnjenega **Odola,** katerega antiseptično delovanje je se v večji meri zvisano. Bakteriološke in klinične preiskave so znanstveno dognale, da **Odol** uničuje bakterije.

Ciganska roparska tolpa prijeta

Znano je, da so v zadnji dobi cigani zagrešili po Štajerskem, Prekmurju in Medjimurju celo vrsto drznih vlomov in tatvin, zlasti v boljše založene podeželske trgovine. Dolgo niso mogli priti na sled tem roparjem, dokler niso končno orožniki v Križevcih pri Ljutomeru ob nevarnosti za svoje življenje izsledili in prijeli najdrznejše člane tolpe ter jih izročili sodišču. Sodišču so bili izročeni cigan Baranja Jožef s ciganskim imenom

»Dilino« in »Komisar« iz Boreje v Prekmurju, Šarkezi Jožef s ciganskim imenom »Košč« in Baranja Joško s ciganskim imenom »Lako«. Zadnja dva sta iz savske banovine. Vsi trije so še mladi, stari komaj 20 let, pa vsi zreli za vislice. Prva dva člana te tolpe sta bila že zaprta v Zlatarju, pa sta lani decembra prekopala zid ječe in pobegnila ter v družbi z drugimi cigani nadaljevala svoje roparsko delo. Baranja Jožef je imel vedno in tudi ob aretaciji s seboj skrajšano vojaško puško, nabito s 6 patronami. Prijete člane ciganske roparske družbe so zasledovale oblasti iz dravske in savske banovine, zaradi nič manj kakor 26 večjih vlomov in tatvin. Koliko zločinov te družbe bo pa še prišlo na dan v teku nadaljnih preiskav! Da so te človeškemu življenju in imetju nevarne zločince prijeli, gre največ zasluge orožniškemu narednику Kolariču v Križevcih pri Ljutomeru in Ferencu Antonu iz Verženja. Ferenc je iz lastnega nagiba prijel tri ciganke in 10 letnega cigančka, ki so beračili v Verženju, ter jih odvedel na orožniško postajo v Križevce. Tam je ciganček priznal, da je prišlo čez Muro še več ciganov, ki so se skrili v gozdu pri Verženju. Ferenc jih je šel takoj iskat in ko jih je našel, je takoj obvestil žandarmerijo kljub skrajno slabemu vremenu in neglede nato, da je zamudil z iskanjem in obveščanjem ves dan. Razen žandarmerije sta bila obveščena takoj tudi lovska paznika Lebar Alojz in Markovič Franc. Vsi so skupno z narednikom Kolaričem v gozdu obkolili cigane, ki so sicer streljali iz vojaške puške, pa so jih hrabri možje obvladali in poskrbeli, da so prišli v roke pravice. Narednik Kolarič in Ferenc Anton, kakor tudi lovska paznika Lebar in Markovič zaslužijo za ta pogumen čin vse priznanje pa tudi nagrado.

Kaj bo z lučko cesto?

Kaj bo z lučko cesto, za katero se je mnogo prizadetih občin že z velikim navdušenjem izjavilo ter sprejelo precejšnje žrtve, samo zato, da bi bila graditev čimprej omogočena, bodo odločile občine same. Nekatere občine se namreč branijo sprejeti naje odpadajoče stroške in tako onemogočajo delo. Prav tako nekateri posestniki zahtevajo za odkup sveta prevelike vsote, s čemer svojim občinam onemogočajo, da bi pristale na stroške, ki bi stem nastali. Graditev tako važne ceste, kakor je cesta Črna—Kranjski rak—Luče, je tolikega pomena, da bi se brez dvoma morali vsi prizadeti potruditi z vsemi silami, da bi s svoje strani storili vse za pospešitev graditve. Cesta predstavlja izredno lepo in najprimernejšo zvezo Kamniškega kota z Logarjevo dolino in bi pritegnila nase precejšen tovorni in še večji turistični promet. Ker bo šla po naravno izredno lepo izoblikovanem svetu do višine 1000 m, bo hkrati naša najlepša planinska cesta, ki bo odprla turizmu doslej težko pristopne dele. V zimskem času pa bo ta cesta omogočila dostop v pravi smučarski raj, ki bo glede na kratko razdaljo od Ljubljane postal prav gotovo mnogo bolj obiskan, kakor pa priljubljena smučišča na Gorenjskem. Vsi ti momenti govore dovolj jasno za gospodarski pomen ceste in za velike koristi, ki jih bo prebivalstvo ob cesti imelo od nje. Graditev ceste je preračunana na 8,000.000 din in je tehnični oddelek banske uprave lani že začel s prvimi gradbenimi deli. Radi nesoglasja, ki so sedaj nastala pri prizadetih cestnih odborih in občinah, pa banska uprava z graditvijo vsedotlej ne bo mogla nadaljevati, dokler ne bo točno določeno prispevno razmerje h gradbenim stroškom. Da se tudi to vprašanje reši čimpreje, je pozvala banska uprava prizadete cestne odbore in občine, naj dajo obvezne izjave glede prispevkov, ki pripadajo nanje pri gradnji ceste. Kakor hitro bodo vse prizadete občine in prizadeti cestni odbori podpisali zahtevane izjave, bo banska uprava mogla nadaljevati z graditvijo. Vprašanje lučke ceste je torej vprašanje prizadetih občin, ki bodo v tem pač same končnoveljavne odločale. V tem primeru velja zanje izrek: »Pomagaj si sam« še prav posebno, nakar se ni treba bati, da bo tudi banska uprava v polni meri storila svojo dolžnost.

Silna toča

Rečica ob Savinji, 23. maja.

V soboto, dne 22. maja, je bil hud dan za trg Rečico in okolico. Že dopoldne so se začeli zbirati oblaki na nebu, soparica je pritiskala, kakršne še v letošnjem letu ni bilo. Okrog pol dveh popoldne se je nebo stemnilo, začelo se je bliskati in grmeti, da je bilo ljudi kar strah, nakar je začelo deževati. Čez par minut je začela padati med dežjem gosta, debela toča, ki je padala med silnim neurjem neprenehoma pol ure. Kaj takega v našem kraju ne pomnijo najstarejši ljudje. Okrog poltreh je neurje ponehalo. Nudila se je žalostna slika. Tla so bila pobeljena nad dva prsta debelo s točo. Kmetje so z žalostnim srcem opazovali razdejanje toče. Vse žito in trave potolčene v tla. Pod drevesi polno listja, ki ga je toča oklestila s sadnih dreves. Vrtovi uničeni, ker je vsa zelenjava potolčena v zemljo.

Izjava

Slovenska prosvetna zveza, osrednja manjšinska organizacija koroških Slovencev, ugotavlja žalostno dejstvo, da ji hoče nek v Ljubljani izhajajoči tednik na podlagi docela nestvarnih, izmišljenih denuncijacij gotovih krogov Koroške podtikavati monarhistična stremljenja s prozornim namenom, da izpodkoplje njen ugled in njeno ime med rojaki materinskega naroda. Tako, Slovencev docela nevredno počenjanje mora Slovenska prosvetna zveza odločno odklanjati. Kdor imenuje katoliške Slovence »internacionalce, katerim je merodajno le tisto, kar bo blagoslovljeno v Rimu«, je v svojem strupenem sovraštvu do katoličanstva slep za najveličastnejše dele naše slovenske zgodovine. Kdor pa očita katoliškim Slovencem na Koroškem, da »pod krinko Cerkve in prosvetnega dela utirajo pot restavraciji Habsburžanov«, vrši posel, ki je zlobnejši od posla naših nacionalnih nasprotnikov. Slovenska prosvetna zveza ni za reševanja državno-političnih vprašanj ne poklicana in ne pristojna.

Dr. Joško Tischler, predsednik l. r.
Vinko Poljanec, podpredsednik l. r.
Stare Ivan, Ogris Janko, Zwitter Vinko, odborniki.

Timotej:

Flores Mariani

25. Otokar Prohaszka

7. aprila 1929.

Mentor in mecen! Za krščansko prosveto.

Kakor Slovenci za Slomška in Barago, ali Hrvatje za Langa in Stepinaca, tako prosijo Madžari v prisrčnih tridnevnicah in devetdnevnicah za svojega škofa Prohaszka, da bi ga mogli že bližnji prihodnji rodovi častiti na svojih oltarjih.

Prohaszka, ki je napisal prelepo Marijino knjigo z imenom: »Mati lepe ljubezni«, je bil tudi sam živ izraz in dokaz te ljubezni. Kjerkoli je nastopil, vselej in povsod je bil Marijin apostol.

Sloveči madžarski operni pevec Lavrisin pripoveduje, kako se je nekoč vozil s škofom v železniškem vozu. Prohaszka je naenkrat, ko je zagledal zelene poljane, pričel recitirati Frančiškovo sončno pesem. Ob izstopu z vlaka je škof prijazno pozdravil opernega pevca in mu priporočal: »Glejte, kako lep je božji svet! Kako malo mu je človek hvaležen zanj. Pojte in dvigajte z močjo umetnosti naše slabotno ljudstvo!«

Kako in kakšno umetnost in književnost je ljubil, je povedal med svetovno vojno v posebni okrožnici, v kateri je svetoval, kaj je vredno, da se ponovno bere in bere. »Sv. pismo, Tomaža Kempčana Hoja za Kristusom, Duhovne vaje sv. Ignacija, Premišljevanja Ludovika de Ponte, Danteja, Goethejeva dela, Pesmi narodnega pesnika Petófija, Schakespearove drame, Albanea Stolza potopise.« Škof Prohaska ni le priporočal lepih knjig, marveč jih je tudi sam nekaj napisal. Napisal je tudi več lepih pisem, v katerih je zdaleč duše vodil k Bogu.

»Danes je sedmi maj!« se glasi en odlomek iz njegovih pisem. »Vaša duša je gotovo že vsa prešinjena od majniškega duha. Ne pozabite, da je človeška duša svetlejša, toplejša in lepka kakor sončni maj; kroginkrog more širiti lepoto in veselje. Skrivnost naše moči je v tem, da nosimo v srcu Boga. Ljubezen božja nas odtrga od nas samih in nas žene k drugim, v družino in družbo, kakor Marijo k sorodnici Elizabeti. Vprašajmo se večkrat: Ali delaš iz božjega nagiba? Da! če je tvoj nagib plemenit, moder in čist.«

Tako je pisal in delal škof Prohaszka. Njegov osebni zdravnik dr. Nemethy poroča, kako da je včasih škof vzel s seboj na sprehod velike škarje in je prirezoval drevje ob gozdnih in gorskih potih: »Pomagajmo drevesom, drugo leto bomo videli, kako dobro jim to stori, da dobijo zraka.« O velikem šmarnu je vsako leto maševal seljakom v Marijini gozdni kapeli, ki je ta dan praznovala cerkveno blagoslovljenje. Po končanem duhovnem opravilu se je vselej udeležil ljudskega sejma, kjer je sirotam in siromakom nakupil primernih sejmskih spominkov. »Kadar me več ne bo,« jim je naročal ljubeznivi Marijin apostol: »boste pa vi kakšen pobožen spomin v duhu prinesli na moj grob.«

In res je njegov grob vsak dan obsut z novim cvetjem.

VENERA Najboljši čistilni prašek za čiščenje kuhinjskih in ostalih predmetov. **Gospodinje, zahtevajte naš domači proizvod.**

Drobne novice

Koledar

Torek, 25. maja: Gregorij VII., papež; Urban I., papež. Ščip ob 8.38. Herschel napoveduje spremenljivo vreme.

Novi grobovi

† **V Ljubljani** je v 75. letu starosti umrl gospod **inž. Matej Guzelj**, major v pokoju. Pogreb bo v sredo ob 3. popoldne. — V Cerkveni ulici št. 13 je mirno v Gospodu zaspala gospodična **Helena Stare**, posestnica. Pogreb bo danes ob 3. popoldne. — Po kratki bolezni je umrla gospodična **Marija Rebernik**. Pogreb bo v sredo ob pol 4. popoldne izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti. — Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

† **V Ljubljani** je na Ižanski cesti 362 v nedeljo dopoldne v starosti 63 let nenadoma umrl **Ivan Žitnik**. V mladih letih je bil v Ameriki, po vrnitvi pa je s svojo pridnostjo znatno povzdignil posestvo, ki ga je prevzel od svojih pred leti umrlih staršev. Zadnja leta so se pri njem opetovano pokazali znaki živčne bolezni, ki je bila vzrok njegove tragične smrti. Pokojnemu ohranimo blag spomin, preostalim naše sožalje!

Osebne vesti

— **Promocija.** Za doktorja prava bosta v sredo, 26. t. m. promovirana na ljubljanski univerzi gg. Jereb Stanislav iz Ljubljane in Pesdevšek Rudolf iz Krčevine pri Mariboru. Čestitamo!

— **Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, vsled česar imajo vrenje v želodcu in črevih,** pospešuje se temeljito čičenje celokupnih prebavil s čašo naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode, zaužite zjutraj na tešče. Z uporabo **»Franz-Josefove«** grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseza tudi boljši tek.
Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

— **Za novo bolnišnico v Murski Soboti.** Murska Sobota bo dobila novo bolnišnico, za katero se bije boj že dolga leta. G. ban dr. Marko Natlačen je te dni odredil komisijsko razpravo, s katero se bodo odločila vsa bistvena vprašanja o novi bolnišnici. Komisija bo namreč v Murski Soboti izbrala primerno stavbišče in ugotovila, koliko prostora, bolniških sob in pritiklin naj bolnišnica ima. Tako bo ugotovljen gradbeni program za bolnišnico, nakar bo tehnični oddelek banske uprave pristopil k izdelovanju potrebnih načrtov in preračunov.

— **Obtežilna preizkušnja novega mostu** pri erarični žagi v soteski čez Savo Bohinjko bo izvršena te dni. Most je že popolnoma dograjen, prav tako pa bo v kratkem urejena ob mostu preložena cesta.

Bolečine solnčnih opeklin Vam odvzame Tschamba Fii. koža porjavi in se ne lušči. Drogerija Gregorič dr. z o. z. Ljubljana, Prešernova ul. 5.

— **Pozor pred peronosporo!** Banovinska kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Mariboru opozarja vinogradnike, da začnejo škropiti v obrambne namene proti peronospori na vinski trti. Porablja naj se ¾% do 1% bordoška ali burgundska brozga. Poškropi naj se pa trsje pravilno na spodnji listni strani in po kabrnkih s čim finejšim prskišem.

— **Dirke v Ljutomeru preložene.** V nedeljo, 23. t. m. bi se morale vršiti letošnje pomladanske konjske dirke v Ljutomeru, za katere je vladalo izredno zanimanje. Radi hudega naliva pa so prireditelji dirke preložili ter bodo v četrtek na praznik popoldne ob 3. z istim sporedom, ki je bil najavljen za nedeljo.

—**Obrtniška dela pri nadzorovalnem oddelku za moške v državni bolnišnici za duševne bolezni na Studencu.** Ker je bila prva licitacija za obrtniška dela pri nadzorovalnem oddelku za moške na Studencu brezuspešna, je razpisal tehnični oddelek banske uprave drugo licitacijo v skrajšanem roku na 31. maj. V poštev bodo prišla steklarska dela, preračunana na 215.000 Din, parketarska dela v znesku 66.000 Din, ključavničarska dela v znesku 93.000 Din, polaganje linoleja 4800 Din in tapetniška dela v znesku 16.000 Din. Ako bo licitacija uspela, bo mogoče vsa ta dela opraviti še pred jesenjo, tako, da se bodo bolniki mogli vseliti v novi oddelek že v zgodnji jeseni.

700 dinarjev
10 dni
maj—junij
stane bivanje v ***Radenskem zdravilnem kopališču.*** *Vse vračunano:* ***stanovanje*** *(sobe po lastni izbiri v vsaki vili ali Terapiji),* ***hrana*** *(običajna ali dijetna),* ***zdravniški pregled*** *in od njega predpisane* ***zdravilne kopeli, velika analiza seči, vse takse, postrežba,*** *če je potrebno tudi pregled z Röntgenom.*
Zahtevajte prospekte!
Direkten vagon iz Ljubljane do samega kopališča

— **Poziv.** Po odredbi ministrstva za trgovino in industrijo z dne 29. aprila 1937 II. br. 15979/u se pozivajo vsi imetniki dovolila za uvoz inozemskih časopisov izključno znanstvenega in strokovnega značaja po § 1. zakona o razpečavanju tujih novin in časopisov z dne 5. decembra 1931, Služb. l. št. 614/81, da predlože imenovanemu ministrstvu **do konca tekočega meseca** spisek inozemskih strokovnih časopisov, ki jih nameravajo uvažati.

— **Potrjena sodba v kokainskem procesu.** Letos 13. januarja se je pričel pred malim kazenskim senatom proti »kokainistom«. Obtoženih je bilo vsega skupaj 9 oseb. Glavna skupina 4 obtožencev je bila obtožena zločina obrtnih sleparij s kokainom, ostalih obtožencev pa zaradi prestopka omejevanja osebne svobode. Sedem obtožencev je bilo obsojenih na večje ali manjše zaporne kazni, le 2 sta bila oproščena. Državni tožilec je proti sodbi vložil revizijo in priziv, prav tako sta se 2 obtoženca pritožila in sicer je eden vložil revizijo s prizivom, drugi pa priziv zaradi kazni. Stol sedmorice kot kasacijsko sodišče je 11. t. m. pod predsedstvom predsednika kas. sodišča dr. Jakoba Konde in v navzočnosti sodnikov Antona Lajovica, dr. Milka Gabra, dr. Avgusta Munde in dr. Jurija Stempiharja v tajni razpravi zavrnil vse rivizijske in prizivne predloge ter potrdil prvo sodbo v nje polnem obsegu. Sodba je postala pravomočna.

— **Vremenska napoved: Evropa.** Visok pritisk z vedrim vremenom je nad zahodno, srednjo in južno Evropo. Depresije s središčem nad Egejskim morjem ima za posledico oblačno vreme v jugovzhodni Evropi. — **Jugoslavija:** Oblačno po vsej kraljevini. V Primorju tu in tam jasno. V zadnjih 24 urah je deževalo na večji vzhodni polovici. Najnižja temperatura je bila zabeležena v Plevljah 9, najvišja pa v Jaša Tomiču 28. **Napoved za danes:** Po vsej kraljevini vedro, nekoliko oblačno na vzhodu. Lokalne nevihte niso izključene. Temperatura brez znatnih sprememb.

Srajce in pyjame
Sport-Kmet, Aleksandrova 7

— **Tragična smrtna nesreča pod kolesjem žage.** Iz Prevalj nam poročajo o tragični smrtni nesreči, ki se je pripetila pri Sv. Danijelu. Mežnar pri Sv. Danijelu Jurij Marin je poslal svojega 10 letnega sinka Jurija k žagi posestnika Mihaela Kupreja, da nabira lesne odpadke. Mali Jurij je pri tem nabiranju zlezel pod železno ogrodje žage, pri čemer ga je zgrabilo kolesje ter ga vrglo s tako silo ob cementni zid, da je obležal s strto lobanjo na mestu mrtev. Našel ga je njegov 14 letni brat Friderik, ki je prišel bratca radi njegove dolge odsotnosti iskat.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

Čudak v pralnici

V malem mestu N. je živel star samec, ki je bil v mestu poznan kot čudak. Često je presenečal ljudi z raznimi pripombami, ki so se zdele prvi mah kot da je izgubil pamet. Če se je pa malo premislilo, so bile njegove besede popolnoma jasne in zelo pametne. Zaradi tega je dobil ime čudaka. Nedavno se je dogodil sledeči slučaj: čudak, ki se je večkrat jezil zaradi prehitrega razpadanja perila, se je nekega dne ob času pranja nenadoma pojavil v pralnici. Tu je sedel na neko prevrnjeno korito in opazoval ženske pri pranju. Nekaj časa je molčal, potem jih pa vpraša: »Ako vdevate sukanec v šivanko, rabite li za to celo pest ali samo dva prsta?« Osupnjeno ga pogledajo, ker niso vedele, kaj naj bi odgovorile na to čudno vprašanje. Čudak pa nadaljuje: »Ako pa nosite težko vrečo, ali jo držite z dvema prstoma, ali z vso pestjo?« »No,« reče nato ena izmed njih, »vsako stvar na svoj način!« »Popolnoma v redu,« pravi čudak, »vzemite torej to slabo milo za čiščenje tal, za moje perilo pa uporabljajte milo, ki ga varuje, a vendar temeljito opere, to pa je Schichtovo milo Jelen!« Ime tega mila Vam daje jamstvo, da bo izpolnilo kar obljublja: Schichtovo milo Jelen varuje perilo!

Ljubljana

V torek, 25. maja

Gledališče

Drama: Torek, 25. maja: »Peter in Aleksej«. Red B. — Sreda, 26. maja: »Matura«. Red Četrtek.

Opera: Ponedeljek, 24. maja: Zaprto. (Gostovanje v Mariboru). — Torek, 25. maja: Zaprto. (Gostovanje v Celju).

Predavanja

Nekdo je pozabil denarnico v trgovini Tomšič Sv. Petra c. 38. Naj se zglasi isto tam.

Sestanki

Dekliški krožek prosvete Ljubljana — mesto ima drevi ob 8 redni sestanek v sobi Gospodarske zveze, Tyrševa cesta. Tovarišice pridite vse!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; Kuralt, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Poizvedovanja

Ročno torbico (ročno delo), v kateri je bila denarnica z manjšo vsoto denarja in dva rožna venca, sem izgubila v Fügnerjevi ulici. Pošten najditelj se prosi, da odda proti nagradi 100 Din v upravi »Slovenca«.

Procesija sv. R. T. pri sv. Petru

Na praznik bo prva sveta maša ob 5. Med sveto mašo obhajilo. Ob pol 6. bo slovesna sveta maša. Po povzdigovanju obhajilo vernikov.

Ob pol 7. slovesna procesija sv. Rešnjega Telesa.

Pot procesije: Po sv. Petra cesti v Fügnerjevo ulico čez most na Poljansko cesto, **pri Jozefišču prvi blagoslov. Pred Perdanom na Kongresnem trgu je drugi blagoslov.** Od tu gre procesija čez zmajski most po Resljevi cesti in Komenskega ulici na Vidovdansko cesto. **Pred zavetiščem sv. Jožefa je tretji blagoslov. Od zavetišča gre procesija** proti Vrhovčevi ulici, mimo Tabora in vojašnice v Prisojno ulico in na Jegličevo cesto. **V parku ob Jegličevi cesti je četrti blagoslov.** Od tu se procesija po Jegličevi cesti vrne v župno cerkev.

Vrstni red procesije: 1. Bandero sv. Rešnjega Telesa. 2. **Godba iz Šmartnega.** 3. **Šolski** otroci iz Hrušice in od sv. **Petra na Polju.** 4. Otroci iz Marijanišča in Lichtenthurna. 5. Otroci iz gluhonemnice. 6. **Podružnice z banderi.** 7. **Fantje prosvetnega društva z zastavo.** 8. **Zastava prosvetnega društva,** za njo **možje, žene, dekleta,** mladenke in gojenke. Mladci Kristusa Kralja. Prosveta Kodeljevo. 9. Farno bandero. 10. Bratovščina sv. Rešnjega Telesa. 11. Dekliška Marijina družba z zastavo. 12. Ženska Marijina družba. 13. Elizabetna konferenca. 14. Častite sestre. 15. Mala banderca in belo oblečeni otroci. 16. Narodne noše. 17. Godba in prvi del častne čete. 18. Pevci. 19. Duhovščina z Najsvetejšim. 20. Ključarja župne cerkve, mestni svetniki, zastopniki oblasti in uradov in ključarji podružnic. 21. Vincencijeve konference. 22. Ostalo občinstvo. 23. Drugi del častne čete.

Ko se vrne sv. Rešnje Telo v cerkev, je takoj tiha maša pri stranskem oltarju. Med mašo darovanje sveč. Po končanem darovanju sv. maša z blagoslovom. Zadnja sv. maša ob pol 11.

Vse župljane lepo vabimo k procesiji in prosimo za darovanje sveč, ki se od nedelje dalje dobe v cerkveni dvorani. Ako bi bilo na praznik slabo vreme, bo procesija prihodnjo nedeljo ob istem času in po istem redu.

*

l **Krajevna organizacija JRZ za kolodvorski okraj** sporoča svojim članom, da se bodo dobile vstopnice za nedeljsko akademijo v Unionu drevi ob 8 pri odborovi seji v gostilni pri Rozmanu na Sv. Petra cesti 85.

l **Krajevna organizacija JRZ za trnovski okraj,** vabi vse člane na sestanek, ki bo v sredo, dne 26. maja ob pol devetih zvečer v društvenem domu, Karunova ulica 14.

l **Ivan Levar,** dramski umetnik in prvak, nosilec glavnih vlog, ki je za razvoj naše drame velezaslužen, proslavi svoj jubilej v torek 1. junija. Nastopi v naslovni vlogi heroične komedije »Cyrano de Bergerac«. Vstopnice se dobe v predprodaji pri operni blagajni.

l **Obrtniška dela pri novi šolski polikliniki v Ljubljani.** Že lansko jesen so zgradili šolsko polikliniko ob Aškerčevi cesti, ki je v surovem stanju lepo prezimila. Letos bodo dokončali na zgradbi manjša zidarska dela, hkrati bodo skušali dokončati tudi obrtniške posle, za katere je tehnični oddelek banske uprave že razpisal prvo licitacijo na dan 23. junija. Za mizarska dela znašajo preračuni 169.000 Din, steklarska dela pa so preračunana na 34.000 Din.

l **Sadjarski tečaj.** Ljubljadska podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva priredi v sredo, 26. t. m. ob 4 na vrtu g. Mirka Stepica v Sp. Šiški pouk o koletnem obrezovanju (pinciranju) špalirnega in pritličnega sadnega drevja. Nadaljevanje tečaja vodi g. Lenard Frido. Vabljeni vsi sadjarji.

l **V sodne zapore odpeljani.** V soboto popoldne je ljubljanska policijska uprava odpeljala v sodne zapore dve mladi tatici, ki sta kradli po ljubljanskih cerkvah, poleg njiju pa še kompanjona, ki je pomagal cerkveno zlatnino razpečavati. Obe mladenki sta pred preiskovalnim sodnikom priznali kratko tatvine. Prva je 19-letna Lojzika Š., po poklicu natakarica, doma iz večjega kraja na Dolenjskem. Rada se je okrog potikala. Končala je 2 razreda meščanske šole s prav dobrim uspehom. Zašla pa je v Ljubljani, ko je iskala zaposlitve, v slabo druščino, ki jo je zapeljala na zločinska pota. Večja tatvino zlatnine je neki četrtek pred binkoštmi izvršila v frančiškanski cerkvi. Pobrala ja zamorski Božji Materi mnogo zlatnine in drugega nakita. Njena prijateljica je bila Julka Z., samska služkinja, doma iz okolice Laškega. Sama je povedala kratko: »Priznam vse. Četrtek pred binkoštmi sem se skrila ponoči v frančiškanski cerkvi in sem nakradla razno zlatnino.« Obe sta več predmetov spravili v denar, s katerim sta si kupili razno svileno obleko in moderne čeveljčke.

l **V bufetu »Rio«** pristna dolenjska, štajerska, dalmatinska vina. Liter Din 10 dalje. Čez ulico ceneje!

Maribor

m **Kakšen bo uspeh Protituberkuloznega tedna.** Da bo mogoče podati javnosti podroben obračun in pregled o uspehu letošnjega protituberkuloznega tedna,prosi PT liga v Mariboru vodstva ljudskih, meščanskih in srednjih šol, vse občine in župne urade okrajev Maribor levi in desni breg, vse državne in samoupravne urade ter njihove edinice, vsa podjetja in industrijsko delavstvo, da zaključijo v svojem delokrogu organizirane nabiralne akcije. Nabrani denar naj blagovolijo nakazati na čekovni račun št. 11-615 — Protituberkulozna liga v Mariboru. Šolska vodstva pa naj morebitni ostanek nabiralnih dinarskih listkov pošljejo pristojnemu okrajnemu glavarstvu na naslov »Prosvetni razdelek«. Ko dospejo zaprošeni obračuni, se bodo objavili rezultati posameznih akcij ter celokupni uspeh protituberkuloznega tedna.

m **Enodnevni tečaj o zatiranju bolezni in** škodljivcev vinske trte in o poletnih delih v vinogradu se bo vršil na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru v četrtek dne 3. junija. Tečaj bo brezplačen, teoretičen in praktičen in bo trajal od 8 do 12 ter od 14 do 18.

m **Važne volitve v Okrožni odbor.** Dne 13. junija bo ob pol 10 dopoldne v lovski sobi hotela Orel skupščina Okrožnega odbora obrtniških združenj, v katerem so včlanjene vse obrtniške organizacije iz severnega dela bivše Mariborske oblasti. Skupščina bo zelo važna, ker bo volila novo upravo.

m **Ob priliki VI. Mariborskega tedna** bo uprava MT tudi letos izdala svojo propagandno revijo. Pri tej priložnosti opozarja uprava Mariborskega tedna da ni nihče upravičen za nabiranje oglasov za revijo, ki nima od MT posebnega pooblastila.

m **Mlada žrtev materinstva.** V mariborski porodnišnici je umrla na porodu gospa Danila Dekleva, učiteljica v Limbušu in soproga blagajnika Posojilnice v Narodnem domu. Otročiček, čegar rojstvo je zahtevalo največjo žrtev mlade matere, je ostal pri življenju. Smrt mlade gospe je vzbudila v Mariboru v vseh krogih veliko sožalje. Naj počiva v miru!

m **V torek, dne 25. maja opoldne** se zaključi sprejemanje prijav za krasen izlet z modernim »Putnikovim« avtokarom v Mariazell. Odhod v sredo ob 6. uri zjutraj izpred hotela »Orel«, Grajski trg. Povratek v četrtek zvečer. Cena vožnje vključno vizum le 200 Din za osebo. Majniške svečanosti! Prijavite se takoj pri »Putniku« Maribor.

m **Sestanek SKAS** bo jutri zvečer ob 20 v Delavski zbornici.

m **Zanimive glasbene produkcije.** Koncertna revija Glasbene Matice bo jutri v sredo ob 20 v velikem unionski dvorani. Glasbena šola »Drave« ima ob zaključku šolskega leta tri javne produkcije v dvorani Narodnega doma in sicer v sredo 26. in petek 29. ob 5 popoldne (instrumentalisti), v četrtek 27. pa bo ob 20 skupni nastop.

m **Zelenka & Co odpušča delavstvo.** Tekstilna tovarna Zelenka & Co. v Mariboru, o kateri se je zadnje čase toliko pisalo in govorilo, je odpustila v soboto 127 delavcev in sicer vso I. partijo svoje tkalnice. Med odpuščenimi so tudi 3 mojstri — sami Slovenci. Od inozemskih mojstrov ni bil nihče odpuščen. Tovarna, ki je dosedaj zaposljevala 500 delavcev, motivira odpust tkalcev s pomanjkanjem naročil.

m **Smrtna kosa.** V bolnišnici je umrla soproga šolskega upravitelja v p. in vpokojena učiteljica gospa Antonija Šijanec v starosti 57 let. Pokojnica je službovala s svojim soprogom dolgo let na šoli v Radvanju pri Mariboru. Naj počiva v miru!

m **Pod vlak je padla.** Na Pragerskem je hotela skočiti z vlaka železničarjeva hčerka Marija Kores iz Cirkovcev, ko se je vlak že premikal. Padla je pri tem tako nesrečno, da je dobila od koles precej nevarne poškodbe.

m **Vlom.** Ko se je danes okoli 9 podala hišna gospodinja Matilda Knopp iz Košarjeve ulice 43 s svojo kuharico na vrt opravljat dela, je medtem neki nepridiprav najbrž s ponarejenim ključem odprl njeno stanovanje ter iz nočne omarice v spalni sobi izmaknil zlato zapestno uro, zlat prstan z diamantom ter zlat prstan z rjavim kamnom in denarnico ter 40 din gotovine. Knoppova trpi škode 2340 Din.

Mariborsko gledališče

Torek, 25. maja ob 20: *Bela bolezen.* Red A.
Sreda, 26. maja: Zaprto.
Četrtek, 27. maja ob 20: *Dolarska princesa.* Znižane cene. Zadnjič.

Celje

c † **Emil Pitamic.** V nedeljo večer ob 18 je umrl po dolgem bolehanju, previden s tolažili sv. vere, Bitamic, želez. poduradnik v pokoju in hišni posestnik, Aškerčevi ulici 5. Pogreb bo danes ob 17 izpred hiše žalosti na okoliško pokopališče. Žalujoči gospej soprogi ob bridki izgubi naše iskreno sožalje! Blagemu pokojniku naj sveti večna luč!

c **S celjske pošte.** Na pošto Celje je premeščena p. kontr. Mihaela Vidali iz Mengša, upokojen pa je poštni zvaničnik Franc Vrabič.

c **Godbeno društvo poštnih nameščencev v Celju** je imelo v svojih prostorih dne 21. t. m. prvi redni letni občni zbor. Iz poročil je bilo razvidno, da se društvo prav lepo razvija. Pri volitvah je bil izvoljen večinoma dosedanji odbor s predsednikom višjim kontrolorjem g. Josipom Savellijem na čelu.

c **Mestna občina v Celju** razpisuje napravo nove strehe med hladilnico in klavnico za shranjevanje mesarskih vozičkov. Ponudbe je vložiti do vključno 26. t. m. v vložišču mestnega poglavarstva, soba št. 9.

c **V Celju — himna Marijine kongregacije namesto Bože pravde...** Pod tem bombastičnem naslovom je vrgel neznani člankar v 19. št. »Pohoda« v dijaški cerkveni zbor, bolje v njenega trenutnega dirigenta, ki ob zaključku službe božje na dan 9. maja ni intoniral državne himne, ampak kot pravi anonimni pisec »himno Marijine kongregacije«. Omenjeni dan se je vršila namreč običajna nedeljska služba božja, ki je bila po tradicijonalni šegi nekako intimno slovo od mladih maturantov, ki odhajajo iz gimnazije. Če bi neznani člankar zahajal pogosteje k dijaški službi božji bi imel priliko ugotoviti ob kakšnih prilikah se poje na koncu državna himna in nas ne bi spominjal na tiste čase, ko se je na vsakem ogalu pelo »Gott erhalte...« Tako pa je odšel globoko užaljen v svojem patriotskem čustvovanju iz cerkve z globokim gnevom do »slovenskoborske« mladine, ki ji je po njegovem mnenju bliže Rim kot kralj in domovina, zato, ker je zapela »Povsod Boga«. Vprašamo se, kaj bo z ljudmi, ki v svoji nacionalni prenapetosti vidijo povsod in ob vsaki priliik rimskega bavbava?...

c **Kino Metropol.** Danes ob 16.15, 18.15, 20.30 »Žene vladajo« (Weiberrigiment).

c **Danes vsi na občni zbor Društva hišnih posestnikov,** ki bo ob pol 8 zvečer v vrtnem salonu hotela Evropa.

Lep napredek zdravilišča Dobrne

Na praznik Sv. Rešnjega Telesa popoldne bo v zdravilišču Dobrni v navzočnosti gospoda bana dravske banovine dr. Marko Natlačena slovesno blagoslovil nove zgradbe gospod dekan-kanonik Pavel Žagar ob asistenci domače duhovščine. S tem bo zaključena triletna gradbena doba, ki je temu zdravilišču dal povsem novo lice in Dobrno postavila v vrsto najmodernejše urejenih kopališč v državi.

Pomanjkanje stanovanj in kopalnih kabin ter sedanjemu času ne več odgovarjajoče higijenske prilike so zdraviliški upravi narekovale neobhodno zahtevo po vsestranski razširitvi in modernizaciji kopališča. V ta namen se je zgradil nov hotel s 64 najmodernejše urejenimi sobami, dve novi kopališki zgradbi z 12 novimi kopalnimi kabinami, uredila se je centralna kurjava za hotel in vse kopališke prostore ter nova modorno urejena parna pralnica. Veliki bazen, ki je bil prej ograjen z deskami, je dobil z lepo stavbo na zunaj in znotraj povsem novo lice. Lepe nove ležalnice za odmor po kopanju, ločene za dame in gospode, so gostom pri vseh kopališčih na razpolago. Poleg že obstoječega rezervarja za termalno vodo se je zgradil še nov, velik rezervar, v katerem se zbira termalna voda, ki je sicer ponoči neizrabljena odtekala v potok. Vse te zgradbe in kopališke naprave odgovarjajo v vsakem oziru sodobnim higijenskim zahtevam.

Poleg kopališča pa so se modernizirale tudi zdraviliške restavracije. Kavarna z restavracijo in dijetetično kuhinjo, prej takozvana »Milchmariandel«, je dobila poleg nove moderne kuhinje, kmetske sobe in vseh stranskih prostorov, lepo jedilno dvorano za 130 oseb, ki bi delala čast vsakemu velemestu. Skrbeli so pa tudi za zabavo gostov s tem, da so zgradili lično kino-gledališče. Park je olepšan z regulacijo potoka in vas je priključena na kanalizacijo zdravilišča, ki je bila v ta namen podaljšana.

Poleg vseh teh gradbenih del so se izvršila razna olepševalna dela tako, da izgleda Dobrna kakor lepa slika v zlatem okvirju, katerega tvori nad vse lep in od vseh tujcev občudovana tukajšnja priroda.

Iz Julijske krajine

Miren pri Gorici (Nesrečna smrt uglednega moža). Na binkoštno nedeljo popoldne smo pokopali uglednega našega sovaščana, kmetovalca in cerkvenega ključarja Dominika Brumata, ki je umrl vsled poškodb, ki mu jih je prizadjal neki motociklist, ki je s svojim motorjem trčil ob njega, ko se je vračal s polja. Rajnki je bil sicer že 74 let star, vendar še trden in delaven, prava stara korenina. Naj počiva v miru v domači zemlji, ki jo je skreno ljubil.

Prebivalstvo reške pokrajine. Po ljudskem štetju z dne 21. aprila 1936 je imela reška pokrajina 109.018 prebvalcev. To prebivalstvo se je takole razdelilo po 13 občinah, katere obsega provinca: 1. glavno mesto Reka 53.896, 2. Opatija 8642, 3. Matulje 8427, 4. Podgrad 1180, 5. Ilirska Bistrica 5588, 6. Lovrana 4215, 7. Materija 4009, 8. Knežak 3727, 9. Jelšane 3363, 10. Jablanica 3196, 11. Moščenice 3043, 12. Klana 2167, 13. Prem 1455 prebivalcev. — Kakor povsod drugod v Jul. krajini manjka, žal, tudi tu ločitev po narodnosti.

Priznanje našemu skladatelju. Tržaški »Piccolo« z dne 18. t. m. prinaša pod naslovom: »Nova maša msgr. Vinka Vodopivca«. V teh dneh je izšla »nova maša« skladatelja msgr. Vinka Vodopivca. Maša je posvečena preblaženi D. Mariji, je zelo zanosno komponirana in obsega 4 glasove. Mons. Vodopivec se že leta in leta v svojih prostih urah vneto bavi s komponiranjem liturgičnih skladb. Pred kratkim je doživel zadoščenje, da je zbor goriškega semenišča »Shola Cantorum« zapel njegovo delo »Tu es Petrus« v navzočnosti samega sv. očeta, ki je čestital pevcem radi dovršene ubranosti glasov in izrazil svoje občudovanje mojstru, ki je zložil tako lepo delo.«

Znižana vožnja. Avtobusna tvrdka Ribi v Gorici je za dobo »Tržaškega poletja« (Estate Triestina) znižala na progi Gorica—Trst voznino na 12.30 lir za tja in nazaj. Znižana voznina po lepi avtomobilski cesti iz Gorice skozi Dol, Sv. Ivan, Sesljan in dalje ob morski obali mimo Miramarja v Trst je stopila v veljavo 23. t. m. in bo trajala približno dva meseca.

Zborovanje slovenskih trgovcev

V soboto dopoldne so se zbrali v Slovenjgradcu zastopniki trgovskih združenj iz vse Slovenije, da prisostvujejo predkonferenci in potem v nedeljo občnemu zboru Zveze trgovskih združenj.

Predkonferenca, katero je vodil zvezni podpredsednik g. Ferdo Pinter iz Maribora po odstopu predsednika g. Josipa Kavčiča, je trajala dopoldne in popoldne ter je obravnavala vsa aktuelna vprašanja slovenske trgovine. Med drugimi je predkonferenca razpravljala o organizaciji sadne trgovine. V zvezi je bil sicer osnovan sadni odsek, ki pa se je razšel. Zaradi važnosti te stroke pa je treba budno zasledovati razmere v njej ter zlasti skrbeti za izvoz. Nekateri delegati so opozarjali na nekatere nesolidne nakupovalce, ki ne škodujejo samo reelni trgovini, ampak tudi kmetu-producentu. Za dotok v trgovski stan je važno določilo obrtnega zakona, da morejo samostojni obrtniki po gotovih letih odprati tudi svoje trgovine brez predhodne trgovske izobrazbe. To pa pomeni dotok novih elementov v trgovsko stroko, kar pa solidnosti stroke ni v prid. Za našo lesno trgovino je važno vprašanje prevoznih tarif. Tarifna politika je danes usmerjena k temu, da favorizira tiste postaje, ki leže ob vodi, ker se tako lahko bori s splavarsko konkurenco. Toda treba je te ugodnosti razširiti tudi na druge postaje, ker nastajajo le prevelike anomalije. Davčne zadeve so seveda zopet tvorile velik del razprav, ki so pokazale na neenakosti in neenakomernosti davčne obremenitve. Tudi poslovanje Narodne banke je bilo podvrženo kritiki, ker Narodna banka še vedno ne obračunava deviz po faktičnem tečaju. Cene v cenovniku za zavarovanje valute so še vedno za nekater predmete previsoke ter ne ustrezajo stvarnemu stanju. Nadalje so razpravljali o zadnji uredbi o zapiranju in odpiranju obratov ter o poslovanju nekaterih zadrug, ki n. pr. lahko zaslužijo pri kilogramu sladkorja 1 dinar čistega dobička, to pa zaradi tega, ker imajo izredno nizke prevozne stroške. Glede Trgovskega lista je bilo sklenjeno ustanoviti konzorcij in so bila že sestavljena in odobrena tozadevna pravila.

Občni zbor

V nedeljo dopoldne pa je bil zvezni občni zbor, na katerem se je zbralo lepo število delegatov iz vse Slovenije. Zvezni občni zbor je tudi vodil podpredsednik g. Ferdo Pinter. Na občnem zboru je bilo zastopanih 23 združenj z 61 delegati. Prečital je najprej pozdrave, ki so prišli občnemu zboru, nato pa pozdravil vse navzoče zastopnike, predvsem zastopnika bana g. dr. Marka Natlačena, okrajnega glavarja dr. Frana Hrašovca, predsednika Zbornice g. Ivana Jelačina, predsednika trgovskega odseka Zbornice in podpredsednika Trgovskega društva »Merkur«, župana mesta Slovenjgradec g. dr. Jožeta Piceja, starešino okrajnega sodišča g. dr. Josipa Šmida, predsednika slovenjgraškega združenja gosp. Rozmana itd. Z občnega zbora so bile poslane udanostne brzojavke kraljevskemu domu, ministrom dr. Stojadinoviću, doktorju Korošcu, dr. Vrbaniću in dr. Kreku ter banu dr. M. Natlačenu.

Za tem so občni zbor pozdravili v imenu gospoda bana okrajni načelnik g. dr. Hrašovec, župan slovenjgraški g. dr. Picej in predsednik Zbornice gosp. Ivan Jelačin. Gospod okrajni načelnik je zaželel zborovanju veliko uspehov, gospod župan je zaželel, naj se pri razpravah pokažejo tudi solnčne strani in izrekel dobrodošlico. V daljšem govoru pa je Zborični predsednik orisal vse probleme našega gospodarstva. Iz njegovega govora je posneti, da se ne da govoriti o gospodarski properiteti v Sloveniji, ker nam manjka še mnogo predpogojev za to. Davčna preobremenitev je še vedno preostra in tudi naše kreditne razmere so neutrjene. Javna dela se pri nas izvršujejo prepočasi in potrebno je, da zahtevamo ravnopravnost na vseh poljih, posebno, kjer preti pretirani centralizem. Pozdraviti je treba prizadevanja za zbližanje z Bolgarijo in delati je treba naprej za carinsko unijo z Bolgarijo. Predlaga, naj se pošljejo brzojavni pozdravi vsem bolgarskim zbornicam in naj slovenski trgovci obiščejo prihodnje leto skupno Bolgarijo. Za naše gospodarstvo je posebno važno s poudarkom zahtevati čimprejšnjo zgraditev jadranske ceste. S to cesto se bomo zelo približali Sušaku in prav je, da Sušak dobi zaradi svojega vedno bolj naraščajočega pomena svojo lastno zbornico.

Za predsednikom Jelačinom je podal predsedstveno poročilo g. Ferdo Pinter. Na položaj naše trgovine vpliva vedno več činiteljev, pri katerih za trgovce ne odloča več sreča. Zato mora tudi trgovstvo budno paziti na najrazličnejše pojave vsepovsod okoli njega. To je posebno važno v sedanji krizi, katero se da primerjati le s krizo, ki je nastala v Evropi po Napoleonskih vojnah. Gre za velike strukturne izpremembe v gospodarstvu, ki postanejo lahko za marsikoga usodne. Toda počasi se le ustvarja ravnotežje in množe se znaki izboljšanja. Tudi delež čisto gospodarskih vzrokov pri izboljšanju se povečuje. Lanske devalvacije so prešle za nas brez posebnih pretresljajev. Ugodno je, da se je začela obnavljati trgovina z Italijo. Emisije blagajniških zapiskov je pospešila konsolidacijo državnih financ in tudi državne investicije so bile žive. Lanska dobra letina je bila vzgon za konjunkturo. Vprašanje kmetskih dolgov je sicer doživelo lani svojo rešitev, toda naš kreditni sistem je še vedno na tleh. Trgovina smatra individuelno razdolžitev za najboljši način rešitve tega vprašanja. Naš devizni položaj se je izboljšal, tudi narodni dohodek se je povečal. Tečaji državnih papirjev so se dvignili. Pač pa ni govora o izboljšanju v Sloveniji, ki je imela lani izredno slabo letino in tudi lesna kupčija ni prinesla denarja v deželo. Pri denarnih zavodih se opaža delno izboljšanje. V davčnih zadevah nam prihajajo vedno še nova bremena, obremenitev v Sloveniji pa je že itak previsoka. Poleg tega povzroča tudi neenaka razdelitev državnih dohodkov na banovine vedno upravičene pritožbe. Tuji kapital je pri nas vedno bolj agresiven ter prodira v vse panoge našega gospodarstva z vedno večjim uspehom. V zvezi s tem bi bilo potrebno tudi revidirati nekoliko našo trgovinsko politiko in preusmeriti naše trgovinske odnošaje z nekaterimi državami. Po tem pregledu je gospod predsednik še ugotovil, da od splošnega izboljšanja v državi in drugod po svetu Slovenija malo čuti, ker ostaja še nadalje v senci, dočim je drugod solnce že močno obsijalo gospodarstvo. Toda kljub temu slovenski trgovec ne sme izgubiti poguma in vere v uspeh, ki končno mora priti.

Na predlog g. Turka se je zbor izrekel za ukinitev carine na modro galico. G. Senčar se je zahvalil vsem funkcionarjem, ki so pripomogli da se je zveza tako lepo konsolidirala.

Iz poročila o računskem zaključku, ki ga je podal zvezni blagajnik g. P. Fabiani, posnemamo, da so znašali lani dohodki zveze 133.610 dinarjev in prav toliko izdatki. Bilanca izkazuje 170.122 dinarjev imovine, od česar odpade na zaostanke na zvezni dokladi 86.200 dinarjev. Odpisano pa je bilo leta 1936 radi neizterljivosti zvezne doklade 51.936 dinarjev. Proračun za leto 1937 znaša v dohodkih 144.600 dinarjev in prav toliko v izdatkih. Poročila so bila z odobravanjem vzeta na znanje ter je bila dana upravi razrešnica.

Sledila je razprava o izpremembi zveznih pravil. Ker je o tem že predkonferenca dovolj razpravljala, je bila izpremenba pravil soglasno sprejeta. Med najvažnejšimi določili omenjamo, da se bo v bodoče plačevala doklada po davčni osnovi in da je vsakokratni predsednik odseka v zvezi tudi avtomatično član zveznega predsedstva.

Naš lesni trg

O položaju naše lesne trgovine je podal obsežno poročilo predsednik osrednjega odseka za lesno trgovino g. Fr. Škrbec. Lesna trgovina je s sankcijami doživela največjo krizo, ki je imela vpliv na vse slovensko gospodarstvo, kar se je poznalo tudi pri naših denarnih zavodih. Počasi nam je uspelo dobiti nove kupce za naš les in lesna trgovina je nekoliko oživela. Toda dejansko smo od dobrih razmer še daleč. Danes obratuje od 2400 žag v Sloveniji komaj 60 odstotkov. Te žage nimajo več kapitala in ne morejo same nakupovati blaga za rezanje, zato se jih vedno bolj in bolj polašča tuji kapital, kateremu morajo služiti in prihajajo v odvisnost od njega. Tuji kapital daje akontacije našim ljudem in naši ljudje niso več lastniki podjetij. To je bilo pred krizo drugače, ko so si lahko izposodili obratno glavnico pri domačih denarnih zavodih. — Nato je podal pregled posameznih tržišč in ugotovil, da Nemčija že dva meseca ne daje uvoznih dovoljenj. Izvoz v Anglijo se je sicer popravil, toda trpi radi pomanjkanja ladijskih prostorov, tako da se dobave ne morejo pravočasno izvršiti. Zahvaljuje se kraljevski vladi, da je pospešila obnovo stikov z Italijo. Stiki se počasi obnavljajo in s težavo. Veliko sitnosti povzroča centralizacija izdajanja uvoznih dovoljenj v Italiji, kjer je tudi taka centralizacija uvoza pokazala svoje hibe. Zaradi tega se tudi pri nas ne ogrevamo več za kontrolo izvoza, kakor smo jo zahtevali pred nekoliko leti. Žal se ni izpeljala naša namera, da se osnuje že tedaj v dobrih časih poseben sklad, iz katerega bi se krili stroški za pridobivanje novih trgov za naš les. Apeliral je na vse lesne trgovce, naj si ne kvarijo sami cen ter apelira na kralj. vlado, naj pospešuje izvoz. Cene lesa so zadnje čase narasle, toda priporočati je treba oprezno. Priporoča producentom, naj preveč ne sekajo. Govoril je tudi o nameravanem cestnem skladu, katerega radi centralističnih tendenc odločno odklanja. Opozarja, da je treba k sodelovanju v tem skladu pritegniti tudi zastopnike naših institucij, ne samo belgrajskih.

Tajniško poročilo g. Milka Gornika je bilo razdeljeno med debato in se zato ni čitalo. Nato je tajnik g. Gornik prečital resolucije, katere je sestavil posebni odbor ki jih v naslednjem prinašamo:

Resolucija

I.

Slovensko trgovstvo, zbrano na r[illegible] skupščini Zveze trgovskih združenj za dravsko banovino dne 23. maja 1937 v Slovenjgradcu, je na razne trditve z oficijelnega mesta o zboljšanju gospodarskega položaja ugotovilo, da se gospodarske razmere v Sloveniji niso niti najmanj izboljšale, tem, več so se v nekaterih gospodarskih panogah zaradi zadnje slabe letine in novih visokih javnih dajatev, s katerimi je Slovenija zopet čez mero prizadeta, še celo poslabšale. Zato odklanjamo vse časopisne in druge vesti o nekem zboljšanju gospodarskih razmer v Sloveniji, ker so te vesti brez podlage in celo škodljive slovenskemu gospodarstvu. Naravnost kritičen pa je položaj slovenskega gospodarstva radi še vedno trajajoče denarne krize.

Zato zahtevamo, da se od 600 milijonov dinarjev, ki so predvideni za poživljenje denarništva, dodeli direktno slovenskim denarnim zavodom delež, ki odgovarja višini kmetskih dolgov pri teh zavodih.

Slovensko trgovstvo ponovno poudarja, da je vsako izboljšanje gospodarskih razmer brez decentralizacije uprave in financ nemogoče ter zato odklanjamo vsak zakonski načrt, ki ni izgrajen v duhu ljudske samouprave. Tako odklanjamo zlasti zakonski načrt o cestnem fondu ter se v tem vprašanju popolnoma pridružujemo zahtevam Društva za ceste v Ljubljani.

V nasprotju z ljudsko samoupravo ter ustavno zajamčenim pravicam slovenskega naroda je tudi, da se v Sloveniji uporabljajo neslovenske tiskovine.

Enako zahtevamo, da se po načelu upravne decentralizacije oddajajo državne nabave in javna dela.

Ponovno poudarjamo, da brez svobodne in smotreno usmerjene kritike ni mogoče doseči izboljšanja sedanjih upravnih in gospodarskih razmer. Zato zahtevamo svobodo kritike in svobodo tiska.

II.

Za omiljenje težkih gospodarskih razmer Slovenije zahtevamo:

Po načelu davčne enakopravnosti naj se odpravijo vsi davčni in drugi privilegiji, nabavljalnih in konsumnih zadrug, pa se zato glede načrta novega zadružnega zakona v celoti pridružujemo predlogom vseh gospodarskih zbornic v državi. Še bolj pa zahtevamo odpravo vseh privilegijev, ki so se dali in se še dajajo tujemu velekapitalu, tujim veleblagovnicam in prodajalnicam tujih industrijskih podjetij.

Zahtevamo najstrožjo kontrolo države nad poslovalnim kartelom.

Ugotavljamo dalje popoln kaos v predpisih o krošnjarstvu in šušmarstvu, ter energično zahtevamo, da se legalna trgovina že vendar zaščiti v smislu ponovno predloženih zahtev trgovstva.

Zahtevamo čimprejšnjo revizijo določila paragrafa 19. obrtnega zakona glede trgovske usposobljenosti in takojšnjo izvedbo socialnega zavarovanja za vse samostojne trgovce, katerega nosilec naj bo Zveza trgovskih združenj za dravsko banovino.

III.

Dočim druge države na vse mogoče načine in tudi z izvoznimi premijami pospešujejo izvoz, se pri nas izvoz ovira in izvozniki oškodujejo z nepravilnim obračunavanjem izvoznih deviz po Narodni banki.

Zahtevamo, da Narodna banka povrne izvoznikom razliko premalo izplačanih protivrednosti za italijanske lire in nemške marke ter s tem popravi storjeno milijonsko škodo.

Opozarjamo na obupen položaj javnih nameščencev ter zahtevamo zboljšanje njihovih prejemkov.

Sklenjeno je bilo končno, da bo prihodnji občni zbor v Logatcu. S tem je bil občni zbor končan in predsednik g. Pinter se je vsem navzočim zahvalil za sodelovanje.

Novi predsednik Zveze.

Po občnem zboru se je sestala nova uprava Zveze ter je bil za predsednika izvoljen g. Stane Vidmar iz Ljubljane, za podpredsednike g. Ferdo Pinter iz Maribora, g. Franjo Škrbec iz Ljubljane, g. Franc Čeh iz Murske Sobote, dočim je četrto mesto rezervirano za Celje.

Ponovna podražitev papirja in kartona

20. maja 1937 so se ponovno zvišale cene papirju in kartonu za 10% od dosedanjih cen. To je že četrto zvišanje v kratki dobi od januarja t. l. pa do danes in znašajo ta štiri zvišanja cen skupaj 26%. Poleg tega je uvedena od 1. aprila t. l. skupna banovinska trošarina 15 par na vsak kilogram papirja, kar je posebno občutljivo pri težjih papirjih in kartonih. To ponovno, naglo zvišanje cen je nastalo vsled ponovne podražitve surovin, posebno celuloze, za izdelavo papirja in kartonov, na kar smo že svoječasno v časopisju opozorili.

Ko sporočamo javnosti to zvišanje cen papirju, moramo obenem povdariti in opozoriti, da so vsled tega tudi tiskarska podjetja prisiljena zvišati cene vsem tiskarskim izdelkom za razliko v ceni papirja.

Povišanje cen papirja je splošen, svetoven pojav in ni pričakovati, da bi se razmere v doglednem času izboljšale. Tiskarska podjetja so vsled tega prisiljena dajati samo neobvezne ponudbe, ki se v slučaju ponovne podražitve papirja razmerno zvišajo. **Društvo tiskarnarjev v Sloveniji.**

Mnoge kožne bolezni

so dostikrat posledica prav neznatnih vzrokov in dostikrat niso drugo kot posledica neurejene preosnove, lene prebave. S preprečenjem tega vzroka prenehajo bolezni kakor tudi njene posledice. Zato je treba vedno skrbeti za to, da ne trpite na zapeki. Na vsem svetu se ceni in uporablja Krušen sol, ki vzdržuje notranje organe tako v redu, da pravilno in redno delujejo.

Krušen sol je priporočena od zdravnikov. Zato pričnite s kuro Krušen soli. Originalna steklenica se dobi v lekarnah ter stane 45 din in je tako izdatna, da zadostuje za 3 mesece, a mal 27 din. Oglas reg. S br. 29.613-35.

Borza

Dne 24. maja 1937.

Denar

Danes belgrajska borza ni poslovala. V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je ostal v Ljubljani neizpremenjen na 8—8.10 dočim je v Zagrebu popustil na 7,96—8.06.

Grški boni so beležili v Zagrebu 33.42—34.12.

Nemški čeki so v Ljubljani narasli na 12.18 do 12.38, za sredo avgusta so beležili 12.15—12.35, za sredo septembra pa 12.15—35. V Zagrebu so narasli na 12.1650—12.3650, za sredo junija na 12.15 do 12.35, za konec junija na 12.16—12.36, za konec avgusta pa na 12.17—12.37.

Devizni promet je dosegel na zagrebški borzi 5.252.822 din, dočim je bil efektni promet slab.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 hol. gold . . .	2396.91—2411.50
Berlin 100 mark	1749.52—1763.40
Bruselj 100 belg	735.05— 740.12
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	215.08— 217.13
Newyork 100 dolarjev	4327.26—4363.57
Pariz 100 frankov	194.36— 195.80
Praga 100 kron	228.44— 231.53
Trst 100 lir	151.93— 153.04

Curih: Belgrad 10, Pariz 19.5125 London 21.62, Newyork 437.5, Bruselj 73.75, Milan 23, Amsterdam 240.50, Berlin 175.65, Dunaj 81.20 (81.75), Stockholm 111.45, Oslo 108.65, Kopenhagen 96.50, Praga 15.25, Varšava 83.—, Budimpešta 86.—, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.54, Buenos Aires 133.375.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 87—88, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 405—407, begluške obveznice 75.50—76.50, 4% sov. agr. 51—53, 8% Bler. pos. 94.50—95.50, 7% Bler. pos. 84—86, 7% pos. DHB 98—99.50, Trboveljska 250—260.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. pos. 87.75 do 88, agr. 52—52.25 (52), vojna škoda promptna 405.50—407, begl. obveznice 73.50—74.25 (srednji kom.), dalm. agr. 73.75—74.25, 4% sev. agr. 51.50 do 52.25, 8% Bler. pos. 94.25—94.50 (94.50), 7% Bler. pos. 84.50—85.50. Delnice: NB 7.150 denar, Priv. agr. banka 195—196.50, Trboveljska 250 do 280, Gutmann 65 bl., Isis 25. den., Osj. livarna 180 do 190, Osj. sladk. tov. 200 bl., Dubrovačka 400 do 420 (420), Jadr. plov. 400 den., Oceania 250 den.

Dunaj, 24. maja. Tendenca je bila v splošnem prijaznejša, vendar so se izpremembe gibale v ozkih mejah. Zanimivo je, da so danes notirali tudi nekateri papirji, v katerih že dolgo časa ni bilo notice, na pr. Solo itd. Beležili so (v oklepajih sobotni, ozir. prejšnji tečaji): Donavsko-savsko-jadranske obl. 63 (63.05), avstrijske stavbne srečke 17.65 (17.55). — Delnice:: Länderbank 86 (86), Narodna banka 160 (159), Donavsko-savsko-jadranska 18.58 (18.55), Graz-Köflach 29.25 (31), Steg 27.80 (27.65), AEG-Union 57 (70), Steyeag 29.85 (29.85), Magnesit 95 (97), Trboveljska 29.82 (29.82), Alpine 45.30 (45.90), Rima Muray 95.30 (95.85), Steyr-Daimler-Puch 214.50 (215), Semperit 66.55 (66.80).

Živina

Dunajski goveji sejem 24. maja. Prignanih je bilo 664 volov, 516 bikov in 502 kravi, skupno 1682 glav; od tega iz Avstrije 1405, iz inozemstva pa 227. Zaradi znatne ponudbe so skoraj vse cene v primeri s preteklim tednom popustile. Beležili so: voli 1.40—1.50, biki 0.88—1.20, krave 0.90—1.12, klavna živina 0.60—0.87 šil. za kilogram žive teže.

Sabljaška sekcija SK Ilirija prosi svoje člane, da dvignejo svojo opremo v sredo 26. t. m. od 18 do 19, ker je letošnji trening končan.

SK Mladika. Izredni občni zbor se vrši v nedeljo 30. maja t. l. ob 9.30 v fantovski sobi Mladinskega doma. Dnevni red je: poročila odborov, volitve upr. odbora, slučajnosti. Eventuelni pismeni predlogi naj se izroče do 25. maja g. predsedniku. Odbor.

SK Mars. V torek sestanek ob 8.15 na običajnem mestu. Važno radi četrtkovega gostovanja. Popoldne ob 3 trening na dva gola. Sigurno. Načelnik.

Moto Hermes. Danes pri Slonu seja ob 8, sestanek članstva ob pol 9. Razpored za dirko 6. junija. Trening za vse dirkače četrtek 27. maja popoldne. Starič trenira za Pardubice ČSR. Prijave članov za avto vožnjo s Staričem Ljubljana Pardubice v tajništvu Moto-Hermes. Na sestanek sigurno vsi. Odbor.

Kulturni obzornik

† Dr. Ivan Prijatelj

V nedeljo je umrl v Ljubljani vseučiliški profesor dr. **Ivan Prijatelj.** Nepričakovano je umrl, kakor nam, smrti podvrženim, umirajo nenadno in nepričakovano vsi tisti, katerih življenje nam je dragoceno in ljubo, ob katerih imamo občutje neke gotovosti in varnosti kakor v bližini slehernega genija. Med nami je še njegov telesni obraz, pa ne moremo zajeti popolne duhovne podobe, ki jo je vtisnil in izpričal v ogromnem svojem delu po listih, revijah, knjigah in predavanjih od mladih dijaških let do vseučiliškega učiteljevanja. Velika delavnost njegova je pač najprej očitna, ko svojo misel obračamo nanj.

Profesor Prijatelj je zmerom imel živ stik z neposrednim življenjem, od kar je v mladosti zapustil domačo gmajno ter iz gozdarskih kolib izpod Karpatov in s krošnjarskih očetovih poti prišel v šole, ob katerih je zrastel v znanstvenika, kritika, esejista, prevajalca, učitelja, pisatelja. Značilnost svežega vrelca je zadržal in družil s tišino in odmaknjenostjo kabinetnega študija, da je znanstveno v njem povsod dopolnjeno z umetniškim. Njegovi spisi kažejo veliko širino duha in so v leposlovju po tem vzporedni z ruskim romanom, ki ga Francozi imenujajo »roman-fleuve«, roman, ki teče kakor reka. Tako se profesor Prijatelj ni zaustavljal le na skrbnem zbiranju posameznosti in podrobnosti, temveč je podatke znanstvene analize in ugotavljanja sestavljal v veličastne podobe celotnega duhovnega življenja, iskal je osnove in tokove ter dal sintezo političnih, socialnih in kulturnih stremljenj cele dobe v vsej celoti. Takšno pot si je ubrala njegova vstvarjalna moč, z znanjem in skušnjami obogatena, saj je profesor Prijatelj na svojih študijah prepotoval skoraj vso Evropo od Rusije do Atlantika.

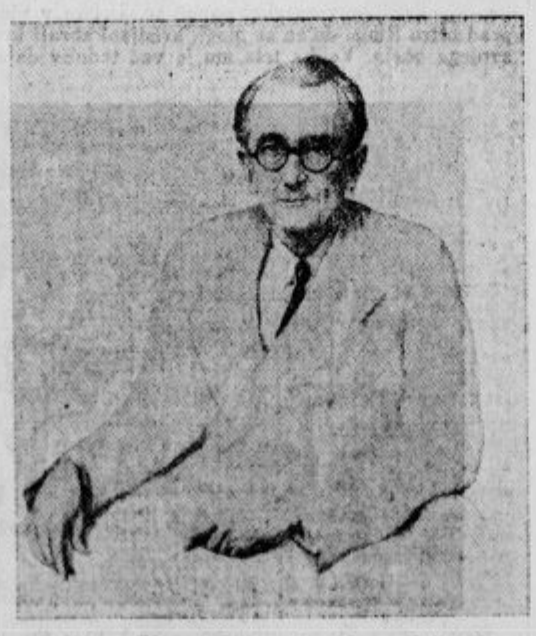

Božidar Jakac: Portret dr. Ivana Prijatelja.

Na ljubljansko vseučilišče je prišel v šolskem letu 1919/1920 in začel predavati slovensko slovstvo novejše dobe. Tu je vzgajal in kazal smernice novim generacijam slovenskih študentov, ves usidran in zakoreninjen v samobitnostih slovenskega naroda, ki mu je služil do kraja s svojim širokim, svetovnim obzorjem. Profesor Prijatelj je bil, ki je leta 1900 zaklical: Več Prešerna!, on je bil, ki je odkrival in zbiral slovensko kulturno dediščino in postavljal zanjo znanstvene temelje, kakor še nihče pred njim. Tudi trpel je radi tega. Kako se je do zadnjega poglabljal v celotno zgodovino slovenskega naroda, nam je najlepši primer podoba Kersnikove dobe (Kersnik, njega dela in doba), ali pa »Duševni profili slovenskih preporoditeljev«, ki so mu jih za šestdesetletnico izdali njegovi učenci. Profesor Prijatelj je predaval tudi iz zgodovine slovanskih slovstev, iz ruskega, češkega, poljskega, ki jih je proučeval že na dunajski univerzi, kjer je promoviral leta 1902. Zlasti o ruski literaturi je poročal že takrat, ko se je mudil v nekdanjem Petrogradu. Obsežen uspeh tega njegovega študija so »Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma« (Izdala Tiskovna zadruga leta 1921).

Predvsem je profesor prijatelj ustvaril moderni slovenski esej, ki ga je ob široki literarni in estetski izobrazbi naslonil na posebnosti in značilnosti slovenskega leposlovja. To so doslej naši najodličnejši eseji o Prešernu, v Cankarju itd. Nemogoče je, da bi našteli v tem kratkem in naglem spominu vse, kar je napisal, saj obsega njegova duhovna zapuščina nad 260 razprav in esejev.

Tako stoji pred nami njegov duhovni lik, ki ga označuje velika, samonikla tvornost, pronicav razsojevalni pogled in ogromna širina izobrazbe. Doma v svetu stvari, kakršne so, nam je razodeval veličino lastne preteklosti in odkrival snovanje tujega duha s psihološko poglobljenostjo, z znanjem in intuitivno. Bil je znanstvenik in učitelj, ki se ni nikoli zapiral v sijaj akademskih časti, temveč je zmerom skušal najti poti, da tudi neposredno preda mladini kaj lastnega bogastva. Postavil je mogočne osnove naši zgodovini slovstva, na katero je mislil že v tujini, ko so ga vabili na druga vseučilišča. Ostal je sebi in svojemu narodu zvest.

Dr. Ivan Prijatelj je dobro poznal lepoto slovenske besede, ki ji je na začetku služil s pisateljevanjem, in prav kmalu tudi s prevajanjem. Njegovi prevodi so prave mojstrovine. Predvsem so to prevodi z ruskega (Puškin, Tolstoj, Saltinov-Ščedrin, Turgenjev). Nadvse pomembni pa so njegovi uvodi in komentarji, s katerimi je oskrboval izdaje slovenskih klasikov, ter kritično-estetične študije in številne ocene. Ne smemo prezreti, da je svoje slušatelje uvajal v tujo književnost z neštetimi lastnimi prevodi iz pesništva in proze. Mnogo pa je tudi iz zgodovine slovenskega leposlovja pisal v različne slovanske revije ter tako v svetu uveljavljal vrednote slovenske kulture.

Zdaj je moral prenehati s svojim delom. Toda svetal zgled bo ostal s svojo neizmerno zvestobo in ljubeznijo do slovenske besede, s svojo trdno vero v močno življenje slovenskega naroda, s svojo delavnostjo in doslednostjo. Odkrival je našo preteklost brez slehernega mešetarjenja za resnico in dvignil na moderno kulturno višino besedo javne sodbe. V svojih poslednjih dneh je večkrat spraševal, kakšne rože bi posadil krog svoje kmečke hišice v Polhovem gradcu. Zdaj bo sam prejel — belo krizantemo.

Pred 10 leti je bil premagan Atlantik

Lindbergh, junak nad oceanom. Iz Njujorka v Pariz v 33 urah

Izmed letalcev, ki so namerjali pred 10 leti preleteti Atlantski ocean iz Amerike v Evropo, je bil **Charles A. Lindbergh** najmanj imenovan. Kar nihče ga ni poznal, saj sta bila takrat prava letalska »zvezdnika« admiral **Byrd** in nebesni rekorder **Chamberlain.** Po ameriških vesteh je bil tedaj Lindbergh 25 letni mladenič iz Saint Louisja, tako daleč od Njujorka! Nihče ni vedel v javnosti, da ima že 5 let pilotske službe za seboj. A Lindbergh se je že izza otroških let bavil z drzno mislijo, da bi preletel Atlantski ocean. Za ta polet je bilo v Ameriki že dolgo živo zanimanje. Posebno še, ko je ameriški hotelir **Orteig** razpisal 25.000 dolarjev nagrade za onega, ki bi prvi preletel Atlantik. Veliko imen se je priglasilo, a nihče ni vedel, da se bo za to nagrado potegnil tudi Lindbergh. Ko so zvedeli za njegovo namero, so mu vzdeli ime »blazni letalec«.

Lindbergh se ni dal ostrašiti. V Saint Louisju so ga dobro poznali in so zaupali vanj. Ker ni imel denarja, so priredili denarno zbirko in so Lindberghu kupili letalo. Izbral si je letalo tipa Ryan, 20. januarja 1927. Čez dva meseca nato se je dvignil z njim v Njujork. Letalu je dal ime **»Spirit of St. Louis«.** Z njim se je odpravljal na daljše in krajše preizkusne polete in je letal z 200 km na uro.

V Njujorku so postali pozorni na Lindbergha in so vedeli, da je treba z njim računati. Od 13. maja je mladi letalec nestrpno čakal vremenskih poročil za svojo junaško pot. Zvečer 19. maja se je oglasila vest, da je nad oceanom mirno. Zjutraj se je oglasil Lindbergh na letališču Roosevelt-Fieldu in izjavil, da je pripravljen za polet. Pristopil je h kabini in dejal: »Vstopim, kakor v smrt. Če priletim do Pariza, bom vedel, da mi je bila dana velika milost.« Ob 7 in 52 minut ameriškega časa je Lindbergh vzletel. Letalo je drčalo še 600 m po zemlji, nato se je dvignilo: **zgodovinski polet se je začel.**

Nad oceanom je bilo strašno. Vremenska sporočila so bila napačna, nebo je bilo oblačno. Letalec se je moral boriti s snegom na krilih. Po dolgih, neskončnih urah samote je Lindbergh zagledal

Charles Lindbergh, najnovejša njegova slika

pred seboj zemljo. Bila je Irska. Povrnilo se mu je upanje v zmago, že se je zavedal, da bo čez nekaj ur v Parizu. Ves Pariz je bil tedaj na nogah, da vidi in pozdravi drznega ameriškega letalca. Večerne izdaje listov so oznanjale, da polet ugodno poteka. Nastalo je potovanje iz Pariza do Le Bourgeta, kjer je hotel na letališču Lindbergh pristati. Nikoli ne prej ne poslej ni videl Pariz takih velikanskih množic ljudstva. Naval na letališče je bil tako strašen, da se je sicer 5 minutna vožnja do tja spremenila v 5 urno. Vsak poskus vojaštva in policije, da bi vzpostavili red in mir, je bil zaman. Deset in deset tisoči ljudi je hrepenelo le po enem, da bodo skoraj na letališču! Zbrale so se oblasti narodov, zastopniki letalstva, a na koncu je stal tudi hotelir Orteig, čigar nagrado, 25.000 dolarjev, si je Lindbergh prislužil.

Bilo je nekaj minut pred deseto uro zvečer, ko je bilo z obzorja slišati — a ne videti — letalo! To je bil Spirit of Saint Louis. Širno letališče je zažarelo v morju luči, žaarometi so se lesketali, da je bilo svetlo ko podnevi. Lindbergh je zakrožil nad letališčem in pristal. Bilo je točno 19 minut pred deseto zvečer. Ljudje se niso mogli več pomiriti. Naval k letalcu je bil ko divji val morja, vse se je zagnalo proti njemu, kričalo, besnelo, vzklikalo od veselja in navdušenja. Nato so vzeli Lindbergha v avto, a avto se skoraj ni mogel zganiti z mesta. Nato so se ljudje zagnali k letalu in so ga začeli otipavati, božati, vzklikati mu. Trgati so začeli z njega platno, vsakdo je hotel imeti spomin na ta junaški, zgodovinski polet. Šele vojaštvo in policiji je uspelo, da so zabranili, da ni bilo letalo do poslednjega koščka raztrgano in razdejano.

Tako je bil Lindbergh proslavljen, proslavljen po vsem svetu. Kdo se je kdaj tako proslavil! Niti vojskovodje ne. — Lindbergh je ostal zvest letalstvu. Čez nekaj let si je podvrgel nova in vedno nova pota v zračnem svetu, tako da moremo reči, da je križem kražem preletel ves širni svet. Lindbergh je drzen, vendar preudaren letalec, ki vse prej prouči in premisli, preden se spusti na pot. — A tudi Lindbergh je spoznal svet s temne strani. Na vse načine so mu zastirali luč slave, mu jemali ugled in zaslugo prvega poleta čez Antlantik. In doživel je strašno izgubo svojega otroka, kar se je razvedelo prav tako po vsem svetu. Kakor je bil slavljen, prav tako je bil tudi obrekovan in nesrečen. (Nedavno je bil na svojem potovanju z ženo v Zagrebu.)

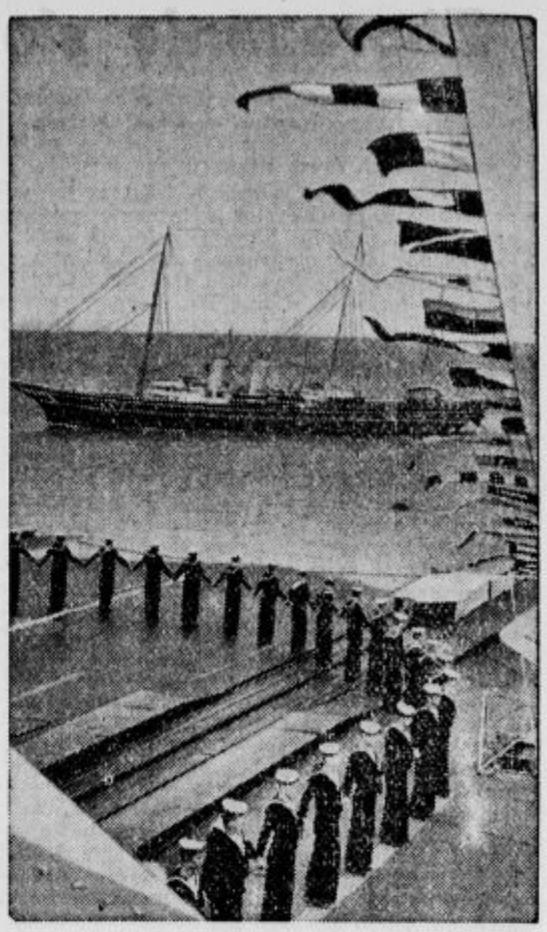

Angleška kraljevska jahta »Viktoria and Albert«.

Španско gorje

Iz poročila guvernerja v Gibraltarju zvemo, da so se v Gibraltar zatekle **neštete množice beguncev.** Da se je pa na tako majhnem prostoru natrpalo toliko nevarnost radi bolezni. Vsakdo ve, kakšni prihajajo vojni begunci iznenada v kak kraj in kako blizu je nevarnost za nalezljive bolezni. Guverner bo dal begunce odpraviti v kako drugo špansko pristanišče, da bo osvobodil mesto takšnega navala. Zdi se, da so begunci v Gibraltarju iz obeh vrst: belih in rdečih. Večina so to seveda ljudje, ki se sploh niso brigali za vojno ne teh ne onih in so kar bežali spričo vojne vihre. Begunci bodo smeli le nekaj časa bivati v Gibraltarju; več ko pol leta pa se že z vseh strani stekajo tjakaj in nekateri so že več mesecev ondi.

Gibraltar je na tesno in amfiteatralno sezidano po pečini. Mesto je vprav dovolj veliko, da morejo bivati ondi oblasti, družina vojaštva in lastniki in uslužbenci trgovin in hotelov. Večji del skale zavzemajo vojaške naprave in ni moči ondi bivati. Brzkone je velika sila radi pitne vode, dasi je pričakovati, da bo glede na to točko angleško brodovje poskrbelo in pripeljalo tisočem Špancem pitne vode. Sicer si je treba človeku pa le predočiti notranjost mesta Gibraltarja, da si lahko misli, kako je težko spraviti toliko ljudi pod streho zlasti še zdaj ko sonce neusmiljeno pripeka na golo pečino in na mesto ob vznožju.

»Moj ženin in jaz sva skupaj natančno 50 let stara,« razlaga nevesta svoji prijateljici.

Prijateljica pa zlobno odvrne: »Kaj, takega smrkavca boš vzela!«

Po kronanjskih praznikih

Angleška pošta je prodala na dan 35 milijonov znamk

S tem so navadno prodajo znamk v Angliji jako presegli. Vsak je hotel imeti znamko na dan kronanja in ljudje so se kar trli, da so jih kupili. A s tem se je prodaja kronanjskih znamk prav za prav šele začela, saj ima angleška pošta doslej le še malo posebnih znamk za na prodaj, ker se je šele v poslednjem trenutku odločila, da jih izda.

Angleška kronanjska znamka

je vzorni zgled za to, kako more znamka najmodernejšo zgodovino izražati. To je videti pa tudi na znamkah, ki so jih izdali za pariško svetovno razstavo. Teh znamk je pa že nekaj let taka množica, da so tu že tudi strokovnjaki za razstavne znamke. Spominska razstava v Johannesburgu ima zdaj pač najdražje znamke na tem področju. Najtrdovratnejši lov pa je zdaj na znamke trgovske zbornice Nove Zelandije. Izdali so jih 6 milijonov, ki so jih že v nekaj dneh razprodali, kar pa ni čudno, ko je vsak dan več zbiralcev pisemskih znamk!

V tej zvezi bodi omenjena še čudovitost, ki je jako značilna za sodobno zgodovino.

Rusi so izdali znamko,

ki jo zdaj uporablja rusko-azijska republika **Tannu-Touwa.** Pri tem se je izkazalo, v Tannu-Touwi sploh ni poštnega urada in je vsa republika še sen, ki je prišel na svet le na pošti v Moskvi! Res je, da je moči v Moskvi kupiti te znamke v zameno za devize in že kar s pečatom **»republike Tannu-Touwa«.**

Brez dvoma je to tudi kos sodobne zgodovine...

Ameriški zbiralci pisemskih znamk, ki so prišli zdaj v Evropo, se zanimajo zlasti za

»špansko znamko državljanske vojne«.

Poslednje mesece so v Španiji mnogo znamk pretiskali ali jih na novo izdali, ki pomenijo za zbiralce veliko vrednost. So, na primer, znamke, ki so pretiskane z »Viva España«, druge z napisom Pro la Patria ali Pro Sevilla in še druge z napisom Cruzada contra el Frio. Španija je bila glede na znamke vedno posebna. Prve španske znamke so tiskali v dobi vladanja kraljice Izabele II. in sicer vprav tedaj, ko so nastale tiste zmede, ki so kraljico izgnale iz države. Če človek sklepa po sliki na znamkah, je bila ta kraljica resnična lepotica. Kasneje so se kralji v Španiji hitro menjavali in glava za glavo na znamkah so sledila druga drugi. Medtem se je Španija skrčila, izgubila je ameriške kolonije, Filipine itd. Slednjič se je l. 1931 pojavil na španskih znamkah tudi napis. Dandanes so te znamke seveda brez vrednosti v Španiji. Sodobna zgodovina se kar lovi po Španiji.

A celo v Ameriki (ne glede na vzburkano zgodovino pisemskih znamk Južne Amerike, kjer je iz znamke nastala vojna Chaco in ne glede na spor za Falklandske otoke — tudi radi znamke) se je marsikaka debata reševala z znamkami. Tako so hoteli v zbornici Južne Karoline prodreti znamko s podobo generala Williama T. Shermana. Preden pa je bila ta znamka odobrena, je prišlo do razburljivih dogodkov v zbornici, kjer so generala obdolževali, da je v Kolumbiji, februarja 1865, s topovi obstreljeval državno poslopje in še nekaj zasebnih hiš. Treba je bilo spraviti vso zgovornost na dan, da se je potlačila sumnja iz leta 1865 in da so dokazali, da tisto streljanje ni bila Shermanova zloba, marveč le taktična in strateška potreba. Ti streli iz leta 1865 bi bili letos v letu 1937, skoraj spravili Shermana ob čast, da bi ne dobil počeščenja z znamko s svojo podobo. Slednjič so jo pa le izdali.

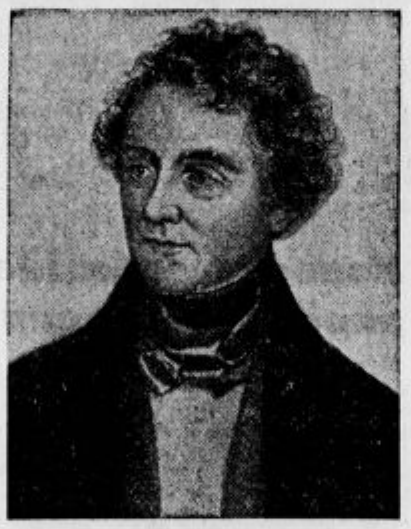

Dne 25. maja mine 75 let, odkar je umrl igralec in pisatelj ljudskih iger Johann Nestroy. Pri nas je znana njegova veseloigra »Lumpacij vagabund«.

Žrtve s »Hindenburga« je pripeljal parnik »Hamburg« iz Lakehursta: Krste 25 žrtev neso z ladje.

Italija in eritrejsko zlato

V eritrejski Asmari je mogočno poslopje, kjer je sedež »Vzhodnoafriškega rudarskega podjetja«. Podjetje je last države za izkoriščanje dragocenih kovin, ki jih je dobiti v eritrejski zemlji, zlasti pa v pesku njenih rek. — Že zdavnaj je bilo znano, da je v Eritreji mnogo dragocenih kovin, vendar je pojasnjeno šele zdaj, koliko je teh zakladov in da jih bo treba resno izkoriščati.

Eritrejsko zlato je bilo še do nedavnih dni zasebna last in ti zasebniki so vsako leto pridobivali po 200 kg zlata iz rudnikov. To skromno število pa bi se dalo po dognanju rudarskega podjetja v Asmari jako povečati. Že nekaj mesecev kopljejo v obeh zlatih rudnikih z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki delavci-domačini, ki so pač edini kos podnebju te pokrajine in napornemu delu. Stroji spravijo na dan po 150.000 ton kamenja, ki ga s stroji stolčejo, spravijo v zvezo z živim srebrom in tako dobivajo zlato.

Po vseh pokrajinah Abesinije iščejo novih zlatih žil, posebno pa preiskujejo — glede na zlato — pesek v rekah. Neki strokovnjak rudarske družbe je dejal, da so v Eritreji že dolgo hodili po zlatu, ne da bi za to vedeli.

Hrib mučencev

Iz »Mons Martyrorum«, hriba mučencev, je v današnjem Parizu nastal **»Montmartre«.** Dasi je to ime že vsem znano, pa vendarle ne vedo vsi, da je ta del Pariza odlični kraj krščanske vere; takoj po svetovni vojni so tu posvetili velikansko **katedralo Sacre Coeur.** Na višini Montmartra je dandanašnji **podzemska kapela** na **tistem kraju,** kjer so l. 375 po Kristusu, prvi oznanjevalci sv. vere v Parizu, sveti Dionizij, Elevterij in Rustik **pretrpeli mučeniško smrt,** ko so jim pogani odsekali glavo. Ko se je nehalo preganjanje kristjanov, so na to kapelo pozabili. **Slučajno so jo odkrili** l. 1611. Našli so še prvotni oltar, grobo obsekan kamen. Po tem odkritju so na Montmartru postavili več cerkva in samostanov.

Vinogradniški priprošnjik sv. Urban

Radi pomena, ki ga ima vinska trta za splošno kulturo, se ni čuditi, da imamo precej svetnikov, ki jih ljudstvo časti kot priprošnjike vinogradov. To so: Vilibrod, Horbinijan, Otmar, Urban, Odilija, Maksimilijan, Medard, Lovrenc, Vigbert, Cijak in še več drugih. Najbolj znan priprošnjik naših vinogradov je **sveti Urban.**

Sta pa dva sveta Urbana: papež in škof — oba časti ljudstvo v zvezi z vinsko trto. Naprej je bil patron vinogradov **škof sv. Urban,** ki je umrl 23. januarja 375. Bil je langreški škof in so ga upodabljali s trto v roki.

Kasneje so pa začeli viničarji častiti **papeža sv. Urbana** (222—230), čigar god je danes, 25. maja. Kdaj so prešli od škofa sv. Urbana na papeža sv. Urbana, ni jasno. Mogoče je k temu pripomoglo to, da je 25. maj za viničarja bolj pomemben dan kot 23. januar.

Papež Urban je baje tudi odredil, da morajo biti mašne posode iz dragih kovin. Sveti papež se je pa posebno v Nemčiji priljubil ljudem, ker so od leta 849 častili v samostanu benediktink v Ersteinu v dolnji Alzaciji, v deželi vinske trte, njegove relikvije.

Dan sv. Urbana je v mnogih krajih sopraznik in ga ponekod tudi prav slovesno obhajajo. Veliko cerkvic je pri nas posvečenih sv. Urbanu, zlasti ondi, kjer so vinogradi.

Dasi papež sv. Urban prav za prav ni imel nič opravka z vinom in so ga spočetka slikali, da ima vrč v roki, je vendar kasneje upodobljen z grozdom. Legenda pravi: »Ko so preganjali kristjane pod rimskim cesarjem Aleksandrom Severom, se je na prošnjo kristjanov zatekel papež sv. Urban v vinograd blizu Rima, da so se mogli kristjani zbrati krog svojega očeta. Velika trta mu je več tednov dajala varstva, hrane in pijače. A preganjalci so ga le našli in ko so ga odgnali, da ga bodo mučili, je sv. Urban blagoslovil tisto vinsko trto. In glej! — zrastla je pri priči neznansko visoko in je še sto in sto let dajala presladko grozdje in vino.«

Družina akrobatov trga planinke.

Italijanski kralj in etijopski cesar Viktor Emanuel III. je bil s kraljico Jeleno in princeso Marijo v Budimpešti. Na sliki je videti paradno vožnjo po ogrski prestolnici.

Sport

„Wasserfreunde" Hannover

Še par dni nas loči od oficijelne otvoritve plavalne sezone in obenem od prve plavalne tekme v Jugoslaviji sploh. Nemci so po svoji drugi zmagi nad Dunajčani odpotovali v Budimpešto od tam pa v Graz. Do danes so še neporaženi in če jim pojde vse po sreči, bodo tudi v Budimpešti proti reprezentanci Madžarske dosegli vsaj neodločen rezultat, kakor so to storili letos meseca marca v Hannovru.

Na startu bo v četrtek kar osem olimpijcev, in sicer štirje od Nemcev, sami waterpoolisti, od naših pa dva plavača, Wilfan in Cerer, skakalec Ziherl in waterpoolist Fux. Plavalne discipline bodo nudile borbeno sliko dveh enakovrednih nasprotnikov, od katerih bodo Nemci handicapirani vsled dolgotrajne vožnje, Ilirijani pa predvsem radi kratkega treninga v letnem bazenu. V skokih bo absolutno dominiral Ziherl, ki se je že lani na Olimpijadi plasiral na deseto mesto med svetovnimi »klasami« in na tretje mesto med evropskimi. Waterpoolo pa bo točka zase. Ilirijani kakor tudi vsi ostali se zavedajo, da jih čaka najtežja naloga v njihovi plavalni karijeri sploh. Tekmovati z nemškim državnim prvakom, čigar moštvo je sestavljeno iz štirih olimpijcev, edinih resnis nasprotnikov Madžarov, ki so, kakor je znano svetovni prvaki, je kar kočljiva zadeva. Toda trening in pa nauki, ki bodo pri tej tekmi najbrž na gosto deževali, bo koristilo našim fantom mnogo, zlasti v bodočih tekmovanjih za jugoslov. cup.

Vstopnice so že v predprodaji v trafiki Sever v Šelenburgovi ulici in opozarjamo interesente, da posegajo po njih vsled zmanjšanja gneče pri blagajnah na kopališču. Točen program prireditve javimo jutri. Opozarjamo še, da je prireditev popoldanska in ne večerna kot ponavadi.

Juniorski lahkoatletski meeting SK Jugoslavije

Celje, 24. maja.

Na igrišču Jugoslavije je bil danes juniorski lahkoatletski meting. Je to I. meting te vrste v Celju, ki je bil s strani tekmovalcev prav dobro obiskan. Tekmovalcev je bilo skupno 20 juniorjev od sledečih klubov: SK Planina, SK Železničar, SK Celje in prireditelja. Rezultati so bili za zgodnjo sezono jako dobri. Doseženi rezultati so: **100 m predtek** jun. C. Vider SK Planina 12.8. 2. Doli SK Celje 13. 3. Rafko SK Jugoslavija 13. — **II. predtek:** Marko SK Jugoslavija 12.2, Linsner Železničar 13, Viktor Planina 13. — **III. predtek:** Vladko Jugosl. 12.4, Nano Planina 12.6. — **Finale, 100 m:** Jun. C., Marko Jugosl. 12, Vider, Planina 12.4, Vladko, Jugosl. 12.5. — **Met krogle 5 kg:** jun. C.: 1. Vider, Planina 13.29, 2. Zunič, Železničar 13.18; 3. Vladko Jugosl. 12.89; 4. Linsner, Železničar 12.82. — **Skok v dalj. z zal. jun. C:** 1. Marko, Jugosl. 6 (!); 2. Stranič, Železničar 5.85; 3. Linsner, Želez. 5.72; 4. Erjavec, Železn. 5.53. — **Tek 1500 m jun. C.:** 1. Viktor, Planina 4.25,4; 2. Sošter, Jug., 4.46; 3. Božič, Jug. 5.27. — **Skok v višino z zal. jun. C.:** 1. Erjavec, Žel. 1.50; 2. Marko, Jug. 1.50; 3. Nano, Planina 1.50; 4. Vider, Planina 1.50. — **Met diska 1.5 kg jun. C.:** 1. Vladko, Jug., 36.30 (!); 2. Deržek, Celje 35.53; 3. Dušan, Žel. 34.32; 4. Belak, Planina 32.45. — **Troskok z zal. jun. C:** 1. Marko, Jug. 11.97; 2. Vider, Plan. 10.57; 3. Erjavec, Želez. 10.56; 4. Belak, Planina 10.55. — **Met kladiva 5 kg jun. C.:** 1. Vladko, Jug. 29.90; 2. Marko, Jug. 27.51; 3. Rafko, Jug. 27.30; 4. Vancvekovič, Jug. 26.10. — **Štafeta 4×100 jun. C.:** 1. SK Planina 51; 2. SK Železničar 51.5.

Kajak klub Ljubljana polaga račune

Kajaški sport je gotovo eden izmed najlepših sportov, saj nudi sportniku možnost širokega udejstvovanja. Turistika, veslanje, plavanje, solnce in zrak, vse je združeno v besedaj — kajak sport. Slikovita je pokrajinska slika naše domovine, slikovite so naše divje reke, naša jezera in morje. Edino kajakašu kot sportniku je dana možnost, da uživa vso to lepoto. S svojim čolničkom, ki ga lahko zloži v nahrbtnik in dene na ramo, se vozi po Bohinjskem jezeru in občuduje očaka Triglava, se nato spusti po divji Savi, kjer izkaže v brzicah vso svojo spretnost, lahko občuduje slapove Vrbasa, se bori z divjimi valovi Drine in Tare, za nameček pa si lahko privošči še slano morje.

V sredo so pripadniki tega sporta, ki so združeni v Kajak klubu Ljubljana, polagali obračune svojega dela. Predsednik ing. Pogačnik je v svojem poročilu podal kratek pregled razvoja kajak sporta. Romantika naših pokrajin in voda, želja po novih podvigih, je napotila peščico krepkih fantov — bilo je skoraj pred desetimi leti —, da so si nabavili čolne in se pričeli spuščati po divjih valovih Save. Leta so tekla, iz malega je rastlo veliko in nastal je klub, ki danes beleži velik napredek. Z velikimi žrtvami, z veliko in nesebično požrtvovalnostjo so si člani zgradili na prostoru ob Ljubljanici, ki ga je dala v najem mestna občina, čolnarno, da jim je možnost priprav in treningov za potovanja in tekmovanja. Živimo v dobi sportnega rekorderstva in val tega je prešel tudi na kajak sport. Klub je posvečal pozornost tudi temu in uspehi niso izostali. Tudi turistično-propagandnemu vprašanju je klub posvečal svoje delovanje. Pripravil je organizacijo nemških kajakašev, ki so prevozili naše reke od Bohinja po Savi, Drini in Neretvi ter se ustavili ob naši obali. Prav radi tega pa bi bilo potrebno, da priskočijo klubu na pomoč z denarno podporo vse zainteresirane instance, saj klub deluje i v sportnem i v propagandnem oziru.

Tajniško poročilo izpričuje, da je klub v stalnih stikih ne samo s svojo vrhovno instanco in drugimi domačimi klubi, temveč tudi z avstrijskimi, nemškimi in belgijskimi klubi, katerim nudi s poročili o naših rekah možnost, da potujejo njihovi člani po naših rekah.

Blagajnik je v svojem poročilu prikazal požrtvovalnost članov za zbiranje denarnih sredstev, ki so potrebna za klubovo delovanje. Nadeja pa se, da bo mogoče prišla pomoč s strani oblasti, ki bi rešila klub največjih skrbi.

Izčrpno je tudi poročilo klubskega kapetana. Člani so skozi vso sezono pridno delovali. Vožnje po Savi so bile najbolje obiskane, potovanj po rekah v Bosni in Črni gori pa si radi stroškov niso mogli privoščiti. Klubovi tekmovalci so častno zastopal klubske barve. Na državnem prvenstvu na Bohinjskem jezeru so si osvojili prva in druga mesta. Dva tekmovalca sta tudi zastopala državne barve na berlinski olimpijadi in dosegla časten uspeh.

Po razrešnici odboru so sledile volitve in je bil izvoljen naslednji odbor:

Predsednik: ing. Pogačnik, tajnik Saunig, blagajnik Hafner, kapetan Malanovsky; v odbor pa Predalič, Strickberger in Žmavc; za revizorja pa Bernik in Cerar.

Pri slučajnostih se je vršila zanimiva debata, novemu odboru pa je bilo naloženo, da izvede še večjo propagando za naše reke v inozemskih sportnih in turističnih revijah, nadalje širi propagando za kajak sport, izvede markacijo nevarnih mest na Savi, tekmovalce pa pripravi tako, da bodo še nadalje zastopali klubske barve na vseh domačih in inozemskih tekmovanjih.

Po izčrpnem dnevnem redu je predsednik zaključil občni zbor z željo, da bi delo kajakašev našlo razumevanje pri vseh sportnikih, zlasti pa še pri merodajnih instancah.

(Sportna naznanila glej na 5. strani.)

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 25. maja: 11.00 Šolska ura: Začarani gozd, igra v treh dejanjih (izvajajo brezposelni učit. abiturijenti, vodi g. Silvo Mehora) — 12.00 Preproduciran koncert na wurliških orglah — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 30.15 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14.00 Vreme in borza — 18.00 Pevski zbor mestne ženske realne gimnazije — 18.40 Kultura in svetovni nazor (g. prof. Etbin Bojc) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored obvestila — 19.30 Nac. ura: Primož Trubar in njegovo delo na jugoslovanski ideji (Božidar Kotačević) — 19.50 Zabavni zvočni tednik — 20.00 Ravel: Valček, simfonična pesnitev (plošče) — 20.20 Alojzij Remec: Zakleti grad, romantična igra v 4 dej. (izvajajo člani rad. igral. družine) — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zvoki v oddih (igra Radijski orkester) — Konec ob 24.

Drugi programi:

Torek, 25. maja Belgrad: 19.30 Rad. ork. — 20.40 Gled. ork. — *Zagreb:* 20 Operni prenos — *Dunaj:* 19.40 Glasb. humoreska — 20 Ljudska igra — 22.30 Rad. ork. — *Praga:* 19.10 Voj. godba — 20.10 Belbajev festival — 20.40 Dramski prenos — 21.55 Plošče — *Varšava:* 20.15 Prenos iz gled. — 22.30 Ura poezij — *Milan-Trst:* 21 Operetne gl. — 22.20 Vok. konc. — *Rim-Bari:* 21 Sinf. konc. — 22.30 Plesna gl. — *Berlin:* 20.10 Pester spored 21.10 Zab. konc. — *Vratislava:* 20.10 Več. konc. — *Frankfurt:* 20.10 Iz ital. oper — 21 Stuttgart — *Hamburg:* 20.10 Vesel majski spored — *Köln:* 20.10 Dve pestri uri — *Königsberg:* 20.10 Pester konc. — *Lipsko:* 20.10 Plesna gl. — *Monakovo:* 20.10 Plesna gl. — *Stuttgart:* 20.10 Ljubezen in pomlad v gl. — 21 Glasba iz Peer Gynta.

+

Zapustila nas je za vedno naša dobra gospodinja, gospodična

Marija Rebernik

po kratki bolezni. Na zadnji poti jo spremimo v sredo, dne 26. maja 1937 ob pol štirih popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. maja 1937.

Žalujoči Ivan Ogorelec.

+

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša srčno ljubljena gospodinja, teta, gospodična

Helena Stare

posestnica

dne 24. t. m. po dolgem, mučnem trpljenju, previdena s tolažili za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blage pokojnice bo v torek, dne 25. maja 1937 ob treh popoldne izpred hiše žalosti, Cerkvena ulica št. 13, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. maja 1937.

Žalujoči ostali.

+

Globoko užaloščena naznanjam svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, da je Vsemogočni danes poklical k Sebi mojega ljubljenega in dobrega soproga, gospoda

Emila Pitamica

posestnika in železniškega poduradnika v pokoju

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v torek 25. maja t. l. ob petih popoldne iz hiše žalosti, Aškerčeva ulica št. 5, na okoliško pokopališče v Celju.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 26. maja ob sedmih zjutraj v župni cerkvi v Celju.

Dragega pokojnika priporočam v molitev in blag spomin.

Celje, dne 23. maja 1937.

Globoko žalujoča soproga **Ivanka Pitamic** in ostalo sorodstvo.

+

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je danes v 75. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal naš dobri stric, gospod

ing. Guzelj Matej

major v pokoju

Pogreb blagopokojnika bo v sredo, dne 26. t. m. ob treh popoldne iz mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. maja 1937.

Žalujoči ostali.

Rudolf Timmermans: 53

Junaki iz Alcázarja

Nič ni poročil o natančnejših postojankah osvobojevalcev. Vesti radia ne javljajo o tem ničesar določenega. Zakaj, vprav v teh dneh se zgodi, da polkovnik Yagüe zboli in da general Varela prevzame namesto njega vodstvo tega dela armade. Toda branilci Alcázarja imajo druge dokaze za bližajoče se osvobojenje: topovi, ki so stali v Campamentu, so nekega dne izginili in prav tako topovi za obstreljevanje letal.

Oblegovalci so v ozkem kolobarju krog Alcázarja, ko so zavzeli opuščene postojanke. Šestdeset, osemdeset metrov od Alcázarja so se utaborili na spodnji esplanadi in v sestreljeni jedilnici kadetov.

Živih branilcev niso mogli nikoli doseči. Zdaj se spravijo nad grobove mrtvih in ruvajo križe iz tal, ki so jih bili postavili bojevniki Alcázarja svojim mrtvim tovarišem kot poslednji znak.

Proti večeru začno rdeči miličniki spet govoriti: »Vdajte se! Kolona ne pride. Prinesemo vam glavo Yagüeja!«

Toda le rogajoči se grohot jim odgovarja na take bedaste poskuse, ki hočejo rdeči z njimi pregovoriti zmagovalce in povzročiti, da bi sami sebe spremenili v premagance.

———

V kapeli blaznice še zmeraj trpita Carmelo in njegova mati kot ujetnika. Njej so že osiveli lasje in krog ust so se ji zarezale globoke gube. Izgubila je Louisja, najstarejšega sina. Zdaj še moža. Saj je bila slišala strahovito eksplozijo mine, in njen čuvaj ji je potrdil to, česar se je bala:

»Alcázarja ni več. In tisti, ki so bili notri, so vsi mrtvi!«

Ko Carmelo, ki je zdaj še bledejši, še ožji ko prej, to zasliši, se stisne k materi: »Mati, ali je to res? Potem pa ne bova očeta nikoli več videla!«

Jok pretresa dečkovo telo, in ko tedaj, tako polzijo tudi zdaj materi solze na njegovo glavo. Tedaj se je jokala zaradi sina, zdaj za sina in moža.

Kaj se bo zgodilo z njima?

Ko bi ji vsaj Carmelo ostal! Z obema rokama se oklene ramen dečka, ki kleči pred njo in skriva svoj obraz v njenem naročju.

———

Misli branilcev romajo tjakaj čez ozke meje Alcázarja in čez tesne meje časa, ki jih še ločijo od dni svobode.

Kako bo potem? Ali bodo videli še svoje družine, ali bo spet tako, kot je bilo nekoč?

General Franco govori junakom iz Alcázarja, ko so bili rešeni.

Komaj si morejo to misliti! Pravijo pa:

»Ne, tako kot prej, ne sme biti več! Ne tako, kakršno je bilo pred štirimi meseci in ne tako, kakor je bilo pred štirimi ali šestimi in sedmimi leti.«

»Prav praviš,« Joaquin! Saj se nismo borili za to, da bi ostalo vse, kakor je bilo in bi se nadaljevalo v večnih bojih in sporih. Vseh teh bojev bi ne bilo zdaj, če bi bilo prej drugače — če bi bilo boljše!«

Glave mladih in starih se razgrevajo v pogovorih o bodočem življenju Španije.

———

Spet naskoči sovražnik nekajkratov severno fronto; ti naskoki so podobni prejšnjim, z uporabo tankov in divjih napadov.

A spet se zrušijo vsi naskoki spričo neomajne, nezlomljive uporne sile branilcev.

Iz dnevnega povelja polkovnika Moscardója, ki ga izda prihodnje jutro, odmeva upravičen ponos radi junaških čet, ki je on njih poveljnik:

»... so ga sijajno zavrnile sile, ki so bile na dotičnih postojankah in so jih podpirali vojaški oddelki. Ravnanje vseh, ki so bili tu udeleženi, me navdaja s ponosom in s tem izrekam svoje najprisrčnejše čestitke — vsem, vodstvu in moštvu. Med bitko, ki sem ji z zadoščenjem prisostvoval, sem se prepričal, da moremo trdno pričakovati, če bodo vedno vsi ostali na svojih mestih v takem bojnem nastrojenju, ki je postalo v vašem nastopanju že tradicija, da ne bo sovražnik nikoli stopil na tisto ped zemlje, ki je posvečena z našim nastopom. Zaupam v to, da bomo mogli skoraj podariti to slavno mesto svojemu voditelju z zadoščenjem in s častjo v duši, da smo izpolnili svojo dolžnost v službi naše Španije.«

Celoletna naročnina na:

Leposlovno in ljudsko knjižnico 7 vezanih knjig mesečno Din 23·—
Zbirko domačih pisateljev 3 vezane knjige mesečno Din 11·—
Zbirko mladinskih spisov 4 vezane knjige mesečno Din 9·—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

*** KINO ***

TEL. 22-21 **UNION**

Danes poslednjič!
Največji originalni španski pevski film z operno pevko IMPERIA ARGENTINA

Španska kri

TEL. 21-24 **MATICA**

Premijera kriminalnega filma

Harry Piel in njegov najboljši prijatelj

(Volčjak kot sotrudnik policije)

TEL. 27-30 **SLOGA**

Na splošno željo samo še danes!

Upor na brodu Bounty

Charles Langhton, Clark Gable, Franchot Tone
(v nemškem jeziku)

Radi izredne dolžine filma predstave danes ob 16, 18·30 in 21. uri.

Najnovejši žurnali v vseh treh kinih prinašajo kronanje v Londonu i. t. d., i. t. d.

Predstave danes, razen v Slogi ob 16, 19·15, in 21·15 uri.

Službo dobe

Tovarna išče
zanesljivega, energičnega skladiščnika. Lastnoročno pisane ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod »Skrben« 8247. (b)

Dve vezilji
za vezenje v zlatu in »Nadelmalerei«, perfektni, sprejme takoj Nikola Ivković, Novi Sad. (b

Krojača-družabnika
s primernim kapitalom - sprejme prodajalna moške konfekcije takoj. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Krojač-družabnik« 8297.

Samostojna kuharica
ki je vešča vseh kuh in močnatih, se išče za hotel. Starost 25—40 let; plača po dogovoru; nastop takoj. Ponudbe na: g. Minko Terstenjak, p. Laško. (b)

Krojaškega pomočnika
mlajšo moč, izvežbanega v izdelavi velikih komadov, sprejme takoj Joško Kaltnekar, Jesenice. (b)

Dobro šiviljsko pomočnico
in praktikantinjo sprejmem takoj. — Gorjanc, Nunska ulica 3-I. (b)

Poštenega fanta
za gospodarska dela in raznašanje kruha, iščem za Gorenjsko. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 8326

Raznašalca
za Ljubljano, mlajšo moč, sprejmemo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8329. (b)

Kavarniški natakar
samo prvovrstna moč, z znanjem jezikov — se sprejme. Ponudbe s prepisi spričeval zadnjih 2. let in sliko v upr. »Sl.« pod šifro »Mondeno letovišče« št. 8304. (b)

Posestva

Smrekogozdno graščino
220 oralov, sečnje 35.000 kub. metrov, blizu postaje, cena 2,200.000, proda Maribor, poštni predal 81

Vinogradno posestvo
9 oralov, lepa stanovanjska hiša, v Ivanjševcih pri Gornji Radgoni - naprodaj. - Pojasnila daje: Franc Kirbiš, Murska Sobota. (p)

Kunaver Ludvik
gradbeno - strokovno naobraženi posredovalec, Cesta 29. oktobra 6, telefon 37-33 - ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Vnajem

Išče se majhen lokal
za trafiko na prometnem kraju. Event. se prevzame dobroidoča trafika. - Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dobro idoča« 8302.

Preselil sem se v Židovsko stezo 4-II (poleg univerze)

I. Kvas
modni salon za dame in gospode

Stavbeni materijal
izolacije vseh vrst, heraklit, keramika, mavec, lepenke
salonit-strehe in cevi itd.
najceneje pri
MATERIAL, Ljubljana
Telefon 27-16 Tyrševa cesta 36 e

Stanovanja

Oddam
dvosobno stanovanje z vrtom v Rožni dolini, Cesta V., za mes. 400 Din. Dr. Pavlič, fin. direkcija.

Trisobna stanovanja
s pritiklinami, v vilski četrti, oddam s 1. junijem 1937. Vprašati: dr. Kieser Karel, odvetnik, Maribor, Aleksandrova c.

Prodamo

Elektrolux hladilnike
na električni, plinski in petrolejski pogon, prodamo po povoljnih plačilnih pogojih. Techna družba, Ljubljana, Mestni trg 25, telefon 25-80. (l)

»Joghurt«
je odlično osvežujoče sredstvo, pripravljajo ga iz prave bolgarske kulture (Bacterium Bulgaricum): Gorenjske mlekar. zadruge, Naklo-Ljubljana, Maistrova 10, telef. 24-46

Za birmanke
Mongol svila po Din 18·—
pri Trpinu, Maribor
Vetrinjska 15

Damsko in moško perilo
blago za srajce, ovratniki, samoveznice, naramnice, damski in moški pasovi
po izredno nizkih cenah
pri **Petelinc, Ljubljana**
ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Mnogo ceneje
in boljše si nabavite vse vrste oblek in perila pri Presker, Sv. Petra c. 14.

Najboljši trboveljski premog
brez prahu
koks, suha drva
I. Pogačnik
Šubičeva 5 Telefon 20-59

Glasba

Različni gramofoni
popolnoma novi, zelo primerni za gostilne, kakor tudi gramofonske plošče poceni naprodaj pri špediciji Ranzinger, Masarykova cesta 19. (g)

Auto-motor

»Harley Davidson«
OHW, 350 ccm, in prikolica za 750 ccm, ugodno naprodaj. — Garaža J. Kraljič, Gosposvetska cesta 13, Ljubljana. (f)

BSA motor
zadnji specijalsport model, 500 OHV, tokrat ceneje prodam. Florjančič, Cankarjevo nabrežje 25.

Kupimo

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Mecesnove plohe
I.a II.a 6 cm, večjo količino, kupim. Ponudbe s ceno upravi »Slovenca« pod »Suh mecesen« 8330.

Denar

Bančno kom. zavod
Maribor, Aleksandrova 40
vam vnovči
VLOGE
vseh denarnih zavodov najboljše. - Obrnite se le na naš zavod, ker vam po potrebi tudi vnaprej pošljemo gotovino. — Za odgovor priložiti za Din 3.— znamk.

HRANILNE VLOGE
Mestne hranilnice ljubljanske, več stotisoč
takoj proda,
prevzame tudi v zameno hranilne vloge Ljudske posojilnice ali Banovinske hranilnice.
Vlogo Hranilnega in posojilnega zavoda, večji znesek, pa proda, vnovči pa hranilne vloge raznih drugih zavodov po najvišji ceni takoj v gotovini.
Al. Planinšek
Ljubljana, Beethovnova 14
Telefon 35-10

Širite »Slovenca«!

Posojila dajemo
državnim in privatnim nameščencem v Ljubljani v gotovini in blagovnih bonih Hermes. Informacije: Tavčarjeva 2. (d)

Hranilne vloge
raznih denarnih zavodov vnovčuje, delnice in vrednostne papirje nakup in prodajo izposluje najbolje proti gotovini takoj koncesijonirana tvrdka AL. PLANINŠEK, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/I., telefon 35-10. (d)

Vrednostne papirje
vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Kre'ov trg 10, tel. 37-52.

KAŠTEL STARI „KO-OP“ HOTEL „PALACE“

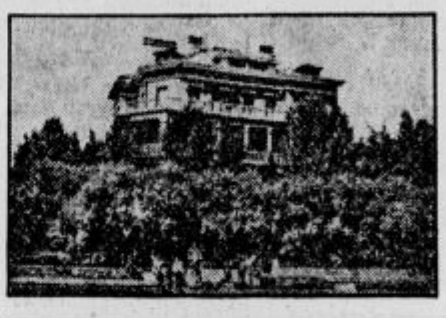

Sodobni komfort, lastna plaža, subtropski park 24.000 m².
BISER KAŠTELANSKE RIVIJERE.
Telefon, radio, garaža. Zvečer koncert in dansing.
Železn. postaja: Kastel Stari.
Z avtomobilom, autobusom in parnikom 30 minut od Splita.
Kompleten pension.

+

UMRL JE NAŠ VELIKI UČITELJ

DR. IVAN PRIJATELJ

POGREB BO V TOREK, DNE 25. MAJA OB PETIH IZPRED NARODNEGA DOMA V LJUBLJANI

SLAVISTIČNO DRUŠTVO

+

SLOVENSKA MATICA
NAZNANJA ŽALOSTNO VEST, DA JE UMRL DNE 23. T. M. BIVŠI NJEN PODPREDSEDNIK IN SODELAVEC, GOSPOD

DR. IVAN PRIJATELJ

VSEUČILIŠKI PROFESOR

PREZGODAJ UMRLI, ZA SLOVENSKO KNJIŽEVNO IN KULTURNO ZGODOVINO NAD VSE ZASLUŽNI RAZISKOVALEC IN UMETNIŠKI OBLIKOVALEC OSTANE TRAJNO V HVALEŽNEM SPOMINU SVOJEGA NARODA

V LJUBLJANI, DNE 24. MAJA 1937

ODBOR

+

UMRL JE NAŠ PRAVI ČLAN, ZA ZNANOST, UMETNOST IN NAROD PREZASLUŽNI DELAVEC, GOSPOD

DR. IVAN PRIJATELJ

VSEUČILIŠKI PROFESOR

POGREB BO JUTRI, DNE 25. MAJA OB PETIH POPOLDNE IZPRED NARODNEGA DOMA

ZNANSTVENO DRUŠTVO V LJUBLJANI

+

Rektor univerze Kralja Aleksandra I. in dekan filozofske fakultete

sporočata tužno vest, da je dne 23. t. m. umrl gospod

doktor

Ivan Prijatelj

redni univ. profesor, član Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, slovanskega ustava v Pragi itd. itd.

Velezaslužnemu članu profesorskega kolegija ohrani univerza trajen in časten spomin.

Pogreb bo v torek, 25. t. m., ob 17. uri izpred Narodnega doma na pokopališče na Viču.

V Ljubljani, dne 24. maja 1937.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič